

## FELVÉTELI / SZAKDOLGOZAT / ZÁRÓVIZSGA módosítások

### FELVÉTELI KÖVETELMÉNYEK MÓDOSÍTÁSA a 2018. évi felvételig vonatkozóan (a keresztféléves, az általános és a pótfelvételi eljárás esetén is)

#### I.) közösségi és civil tanulmányok mesterképzés szóbeli vizsgájának szakirodalmi

##### Kötelező:

- Vercseg Ilona (2004): *Közösségfejlesztő leckék kezdőknek és haladóknak*. Közösségfejlesztők Egyesülete, Budapest. /Parola füzetek./ Molnár Aranka – Peták Péter – Vercseg Ilona (2014): *Közösségi lehetőségek a mélyszegénység elleni küzdelemben*.
- Pataki György: *Bölcs „laikusok”*
- Szabó Máté: *Globális civil társadalom*
- Kiss Julianna: *Társadalmi célok, gazdasági tevékenységek – a társadalmi vállalkozások definíciói*

##### Az alábbi esettanulmányok közül három választott:

- Molnár Aranka és társai: *Építő közösségek – közös tudás*
- Sélly Andrea: *Közösségfejlesztés az Avason*
- Peták Péter: *Állampolgári mozgalom egy NATO-radar építése ellen. Összefoglaló a pécsi Tubes-ügyről*
- *Settlementek a közösségi integrációs programokban. Részletek Farkas Zsombor és Kóródi Miklós: "Sajnos a hátrányos helyzetű települések között vagyunk" c. tanulmányából*, szerk. és bevezetővel ellátta: Molnár Aranka és Peták Péter
- Péterfi Ferenc: *Zsókavár – Inspirál. Egy városmegújító program útkeresése a szomszédsági együttműködések megteremtésére*
- Norvégia, Oslo: *Demokrácia – nem csak beavatottaknak* Esettanulmány. Ford. Farkas Gabriella
- Grabow, Elisabeth Katalin: *Társadalmi változások közösségfejlesztési kezdeményezésekből? Hallgatói esszé*. PAROLA, 2016/1.
- Szabó Márton: *Cirkusszal nevelni – a szociális cirkusz módszere* Parola, 2016/1. szám.
- *Plovdiv, Bulgária: Romák javuló megélhetése. A földterület – a Jövedelem Forrása Alapítvány esettanulmánya*. Parola, 2016/4. szám.
- *Szervezz és Szerveződj! – Közösségszervezők elemzik megnyert ügyeiket és a közösségszervező folyamatot*. Kiadvány. Szerk. Sebály Bernadett. Civil Kollégium Alapítvány, 2017.
- *Prága: udvar-rekonstrukció és lakossági részvétel. Az Agora CE esettanulmánya*. Parola, 2017/1. szám
- *Csabai Lucia: közösségben élni mindannyiunk joga! Néhány szó a kiváltásról a közösségfejlesztés szemszögéből* Parola, 2017/2. szám
- Kajner Péter: *A közösségi gazdaságfejlesztési kezdeményezések esélyei Magyarországon*. Parola, 2017/3. szám (szeptember végére jön ki)
- Németh László (összeáll.): *Társadalmi hatásmérés eredményei a Közösségi Szociális Szövetkezet 2011-2016 közötti 5 évben* Parola, 2017/3. szám (szeptember végére jön ki)

#### II.) szociális munka mesterképzés felvételi vizsgájának módosítása

A jelentkező a szóbeli vizsgán 0-99 pontot érhet el, amit a felvételi bizottság a szóbeli napján állapít meg a kutatási-szakmai terv és a szóbeli felelet alapján.

- 1.) **Rövid kutatási-szakmai terv benyújtása** a szóbeli vizsga előtt 1 hónappal korábban (elektronikusan) – *erről a jelentkezőket a Tanulmányi Hivatal értesíti a jelentkezéskor megadott e-mailcímeikre:*
  - a. A kutatási-szakmai tervben, amely ideális esetben 5-600 szó terjedelmű, a jelentkező mutasson be egy problémát, jelenséget, amelyben a mesterképzés folyamán elméleti – kutatási – gyakorlati ismereteinek elmélyítését tervezi.
- 2.) **A szóbeli vizsga kötelező irodalma:**
  - Bugarszki Zsolt: *A mentális problémák felépülés alapú megközelítése*, Esély 2013/5, [http://www.esely.org/kiadvanyok/2013\\_5/bugarszki.pdf](http://www.esely.org/kiadvanyok/2013_5/bugarszki.pdf)
  - Csatári Emese: *A fiatalok szabadidő eltöltési szokásaihoz alkalmazkodó ifjúsági közösségi tér – a hang out másik oldala*. Párbeszéd Vol. 3. (2016.) No. 4.,

[http://parbeszed.lib.unideb.hu/file/2/585a7d3e22d4a/szerzo/CSATaRI\\_A\\_fiatlok\\_szabadido\\_eltoltesi\\_szokasaihoz.pdf](http://parbeszed.lib.unideb.hu/file/2/585a7d3e22d4a/szerzo/CSATaRI_A_fiatlok_szabadido_eltoltesi_szokasaihoz.pdf)

- Harington, Philip R. J.– Beddoe, Liz: Civil gyakorlat: a szociális munka új szakmai paradigmája, Esély, 2015. 3. , [http://www.esely.org/kiadvanyok/2015\\_3/2015-3\\_3-1\\_Harington-Beddoe\\_Civil\\_gyakorlat.pdf](http://www.esely.org/kiadvanyok/2015_3/2015-3_3-1_Harington-Beddoe_Civil_gyakorlat.pdf)
- Szombathelyi Szilvia: Szülői kompetenciák erősítése. In: Rácz Andrea (szerk): Modernizációs kihívások és szolgáltatási válaszok a gyermekvállalás- és nevelés területén. Rubeus Egyesület 2013., [http://rubeus.hu/wp-content/uploads/2013/09/24527\\_gyermek\\_es\\_ifjusagvedelmi\\_tanulmányok\\_harmadik\\_kotet.pdf](http://rubeus.hu/wp-content/uploads/2013/09/24527_gyermek_es_ifjusagvedelmi_tanulmányok_harmadik_kotet.pdf)
- Walker, Robert: A szegénység szegénye, Esély 2016/3, [http://www.esely.org/kiadvanyok/2016\\_3/2016-3\\_1-1\\_Walker\\_Szegenyseg\\_szegyene.pdf](http://www.esely.org/kiadvanyok/2016_3/2016-3_1-1_Walker_Szegenyseg_szegyene.pdf)

## **SZAKDOLGOZATRA és ZÁRÓVIZSGÁRA vonatkozó követelmények módosítása a 2017/18. tanév 1. félévétől**

### **III.) ELTE TáTK KÖZÖSSÉGI ÉS CIVIL TANULMÁNYOK MESTERKÉPZÉS záróvizsga tételei 2017/18/1-től:**

#### **1. tétel: Közösségelmélet**

Egy nagy elmélet – a téma felvezetése a közösségi és civil fejlesztés megközelítéséből. Ember és közösség – kérdésünk a humánétológiához. A közösség-eszme újrafelfedezése. Közösség – megértett emberi teljesség? A görög paradigma. A változó falu. A tradicionális paraszti társadalom és felbomlása magyar viszonyok között. Parasztkultúra és közösség. Urbanizáció Magyarországon. Közösség (Gemeinschaft) és társadalom (Gesellschaft). Összefüggés a szabadság, az egyén figyelembe vétele és a közösség elvesztése között. A modern közösségiség – civil társadalom. Mi a közösség? Közösségek/civil társadalom: válság és hiány. Kapcsolatok, hálózatok és fejlesztésük

- Vercseg Ilona (2017): Közösségelmélet. Tantárgyi összefoglaló, kézirat. Letölthető a kari dokumentumtárból
- Henderson, Paul (2007): A kirekesztettek bevonása. Az európai közösségfejlesztés gyakorlatától a szakmapolitikáig, fordította Varga Tamás. Budapest, Közösségfejlesztők Egyesülete. 24. oldaltól, „Közösségek” alfejezet 24.27.o..

#### **2. tétel: A közösségi munka története**

A közösségfejlesztés háttérben álló szellemi hagyományok Hubert Campfens alapján.

Egy választott ország vagy Európa közösségfejlesztésének történeti bemutatása: Belgium flamand része, Bulgária, Dánia, Egyesült Királyság, Hollandia, Ír Köztársaság; Katalónia, Lengyelország, Magyarország, Németország, Spanyolország, Svédország

- Campfens, Hubert (1997): Közösségfejlesztés a világban: gyakorlat, elmélet, kutatás, képzés. Bevezető tanulmány, részletek. [http://www.kka.hu/\\_062567bd000f875a.nsf/0/6deadc54688e54a0c1256ce6003b8890?OpenDocument](http://www.kka.hu/_062567bd000f875a.nsf/0/6deadc54688e54a0c1256ce6003b8890?OpenDocument)
- Vercseg Ilona (2017): Fejezetek az európai közösségfejlesztés történetéből. Kézirat. Letölthető a kari dokumentumtárból

#### **3. tétel: A közösségi munka, mint szaktevékenység**

A közösségfejlesztés iránti általános szükségletek. Kiindulások a közösségi munka, közösségfejlesztés megértéséhez (eszmék és értékek; Társadalmi mozgalmak, akciók; Szakma) A közösségi munka és a közösségfejlesztés meghatározottsága. Mozgalom és szakma. Fogalmi megközelítések. A szakma legitimitációja. Alapelvek. A közösségi beavatkozás jellemzői. Változó szakmai fókuszok a változó társadalmakban – egy választott fókusz bemutatása.

- Vercseg Ilona: Közösség és részvétel. A közösségfejlesztés és a közösségi munka gyakorlatának elmélete. 2011, Budapest, Hilscher Rezső Egyesület. Első rész, 36. oldalig; Második rész
- Vercseg Ilona (2004): Közösségfejlesztő leckék kezdőknek és haladóknak. Közösségfejlesztők Egyesülete, Budapest. /Parola füzetek./ 9-12. o. [http://www.kka.hu/\\_Kozossegi\\_Adattar/Azadatt.nsf/nyomtat/C25665214FDBDA8EC1256F1800529729?OpenDocument](http://www.kka.hu/_Kozossegi_Adattar/Azadatt.nsf/nyomtat/C25665214FDBDA8EC1256F1800529729?OpenDocument)
- Vercseg Ilona: Közösségelmélet, tantárgyi összefoglaló. ELTE TáTK Civil és közösségi tanulmányok mesterképzés. Budapest, 2017. A kari honlapra feltöltött tananyag.

#### **4. tétel: Csoportfolyamatok és szervezetszociológia**

Formális, informális csoportok, a csoportok fejlődése, csoportdinamika, csoportszerepek, feladatmegoldás csoportban. Normák, csoportértékek, a csoportok döntési mechanizmusai, tömegjelenségek, csoportközi viszonyok, a vezetés problémái. Együttműködés, versengés, az együttműködés feltételei. Játzmák, konfliktusok, a konfliktusok feloldása.

Egyéni és közösségi érdekek ellentmondásai és összeegyeztethetősége. Munkacsoport(ok) a szervezetben, csoportviselkedés. A szervezeti kultúra (szabadon választott elmélet). A szervezetdiagnosztika módszerei, szervezetvizsgáló eljárások. A vezetési elméletek és módszerek fejlődése. A vezető tevékenysége. Vezetői modellek. Hatalom és befolyásolás a szervezetekben.

- Bakacsi Gy.: Szervezeti magatartás és vezetés. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 2000
- Csepeli Gy.: *A szervezkedő ember*. Osiris Kiadó, Budapest, 2001
- Dobák M.: Szervezeti formák és vezetés. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1998
- Goleman, D. (2001) Az érzelmi intelligencia a munkahelyen, SHL, Budapest Kieser, A.: Szervezetelméletek. Aula, 1995

##### **5. tétel: Társadalmi és közösségi részvétel**

A részvétel szintjei, társadalmi részvétel – civil részvétel meghatározásai. Politikai aspektusai: A részvételi és a képviselői demokrácia sajátosságai, a részvétel állampolgári vonatkozásainak feltárása. A jó kormányzás és a részvétel kapcsolata. Deliberáció. A részvétel intézményei, a részvétel szabályozása, az Aarhusi Egyezmény. A részvételen alapuló folyamatok főbb formái, fokozatai, lépcsői. A részvétel, mint a befolyásolás lehetséges eszköze: A részvétel a szakpolitikák befolyásolásában. A tervezésben, döntés-előkészítésben és a döntéshozatalban történő részvétel. Részvétel fejlesztésének lehetőségei: „részvételre képesítés” - képessé tétel (empowerment). A részvétel erősítése művészeti eszközökkel (Mural Moral Mező; színházi módszerek alkalmazása - Fórum- és play back színház; részvételi videózás, zene, fotózás...)

- Ágh Attila: Civil társadalom és korai konszolidáció az EU-csatlakozás jegyében Magyarországon (A jó kormányzásról) In. Magyar és európai civil társadalom, Pécs, 1999.
- Bardóczi Sándor és Giczey Péter (szerk.): Kézikönyv a részvételi városmegújításról Közösségfejlesztők Egyesülete 2011.
- Csabai Lucia: A társadalmi részvétel online útja, avagy e-demokrácia a közösségfejlesztés vonatkozásában Civil Szemle XII. évfolyam 4. szám
- Djurec Andrea: Új szereplő a harmadik szektorban - Közösségi színház eParola 2015/3 20. old.
- Elisheva Sadan: Közösségi tervezés és empowerment ELTE TáTK, 2011 [http://www.tatk.elte.hu/file/Kozossegi\\_tervezes\\_es\\_empowerme.pdf](http://www.tatk.elte.hu/file/Kozossegi_tervezes_es_empowerme.pdf)
- G. Fodor Gábor – Stumpf István: A „jó kormányzás” két értelme. Nemzeti Érdek c. folyóirat I. évf. 3. szám 76-94.o. Gergely Attila: Intézmények építése a helyi közösségben Parola füzetek Közösségfejlesztők Egyesülete Bp. 1991.
- Lakatos Kinga – Péterfi Ferenc: A cselekvőképessé válás folyamatáról (Nyári Egyetem 2010.) Parola 2010/3.
- Lakatos Kinga: A képessé tétel (empowerment) lehetőségei a civil társadalomban. Civil Szemle 2010/2. 43-61.old. Pallai Katalin: Társadalmi részvétel Polgármester Akadémia TÖOSZ 2010.
- Pallai Katalin: Társadalmi részvétel Polgármester Akadémia TÖOSZ 2010.
- Pataki György: Bölcs „laikusok”. In: Civil Szemle. IV. évf. 3-4. 2007.
- Sain Mátyás (szerk.): Segédlet a közösségi tervezéshez. Településfejlesztési füzetek (1). Váti Nonprofit Kft., Bp. 2010
- Vercseg Ilona: Közösség és részvétel. A közösségfejlesztés és a közösségi munka gyakorlatának elmélete. A Szociális Szakképzés Könyvtára Budapest, 2011.

##### **6. tétel: A közösségi beavatkozás**

Általában a beavatkozásról: Jelentés, fogalom magyarázat, következménye, a közösségfejlesztésben való értelmezése. A közösségi beavatkozás jellemzői. Alapvető szakma-etikai kérdés: szabad-e beavatkozni? Kinek az oldalán áll a fejlesztő? A közösségek megújulási képessége. A beavatkozás tartalma - a katalizátor szerep. A beavatkozás modelljei – tipológiák. J. Rothman megközelítései és a közösség-szervezők által megkülönböztetett beavatkozási modellek. A beavatkozás dimenziói, szinterei: A helyi társadalmon belüli szűkebb lokalitás a szomszédság. Az akciókutatás, mint a beavatkozás egyik formája A társadalmi változások tervezése. Eseti részvételi folyamat – részvételi intézményépítés. Társadalmi részvétel a településtervezésben

- Bardóczi Sándor és Giczey Péter (szerk.): Kézikönyv a részvételi városmegújításról Közösségfejlesztők Egyesülete 2011. [www.kofe.hu](http://www.kofe.hu)
- Gergely Attila: Közösség, megújulási képesség, részvétel. Parola, 2006/4.
- Mayo, Marjorie: Szakmai értékek és etikai dilemmák a közösségi munkások között. Parola, 2006/4.
- Pallai Katalin: Társadalmi részvétel Polgármester Akadémia TÖOSZ 2010.
- Peták Péter - Sebály Bernadett – Varga Máté – Vojtonovszki Bálint: Közösség-szervezés hazai pályán Civil Szemle 30. szám, Parola 2014/3.
- Péterfi Ferenc, Tarnai Mária: Javaslatok a Kis-Pongrác telep rehabilitációjának közösségfejlesztési folyamatához Parola 2010/4.

- Pfeil, Elisabeth: Szomszédsági és érintkezési kör a nagyvárosban: elméleti megfontolások. In: Városshociológia, 267-285. p. Szerkesztette és a bevezetőt írta Szelényi Iván. Budapest, Közgazdasági és Jogi Kiadó. 1973. 441 p.
- Rothman, Jack: A közösségi beavatkozás megközelítései. Közösségfejlesztők Egyesülete, Bp., 2002
- Sebály Bernadett, Vojtonovszki Bálint (szerk.) A hatalom társadalma vagy a társadalom hatalma. A közösségszervezés alapjai. Napvilág kiadó, Bp. 2016. 13-40p.

#### **7. tétel: A segítők szerepei a közösségi munkában**

**A szerep, mint munkafunkció. A fejlesztői folyamatban résztvevők szerepei. A segítő szakember alapszerepei P. Baldock: A tevékenység kezdeményezője - A tevékenység segítője (háttér szerep és kivonulás); Biddle-ék: A központi mag és a szélesebb kör működésének folyamata. A helyi fejlesztési folyamat két segítője: Külső fejlesztő. Belső közösségi munkás (szervező). Szerepek a csoportokon belüli konfliktusok kapcsán. Szerepek a külső konfliktusokkal kapcsolatos helyzetekben. A szükséglet alapú és az erőforrás (érték) alapú segítői magatartásról.**

- Baldock, Peter: A közösségi csoportok fejlődése és a közösségi munkás szerepe. In: Közösségi munka. Elmélet és gyakorlat külföldön. Válogatta: Varga A. Tamás. Szerkesztette: B. Vörös
- Gizella Közösségfejlesztők Egyesülete, 1993. <http://www.kka.hu>
- W.W.Biddle - L.J.Biddle: A közösségfejlesztési folyamat. 1988, Budapest
- Izzy Terry: Konfliktus a csoportokban. (Association of Community Workers, ACW Közösségi Munkások Egyesülete Skills Manual 1997.) In: Gyakorlati útmutató közösségi munkásoknak Parola füzetek Közösségfejlesztők Egyesülete Bp. 2005.
- Grosser, Charles F. – Mondros, Jacqueline: Pluralizmus és részvétel: a politikai akció felőli megközelítés. In: Megfigyelés és cselekvés. Válogatás a közösségi munka elméleteiből. Vál, ford. és a bevezetőt írta: *Varsányi Erika*. Balassi Kiadó, Budapest, 1999.

#### **8. tétel: Közösségi munkamódot összehasonlító elemzése**

**Folyamatok és akciók - közösségi felmérés, társadalmi tervezés, állampolgári tanács, jövőkép műhely, konszenzus konferencia, tanuló-, és párbeszéd körök, stb**

- Arapovics Mária – Vercseg Ilona (szerk.): Közösségfejlesztés módszertani útmutató. Szabadtéri Néprajzi Múzeum – NMI Művelődési Intézet Nkft – Országos Széchényi Könyvtár, Budapest. 2017 [http://cselekvokozossegek.hu/wp-content/uploads/csk\\_utmutato\\_kozossegefejlesztos\\_online\\_20170331-1.pdf](http://cselekvokozossegek.hu/wp-content/uploads/csk_utmutato_kozossegefejlesztos_online_20170331-1.pdf)
- Sain Mátyás (szerk.): Segédlet a közösségi tervezéshez. Településfejlesztési füzetek 1. Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nonprofit Kft. (VÁTI), Budapest, 2010. <http://www.vati.hu/index.php?article=20155&langcode=hu>
- Varga A. Tamás – Vercseg Ilona: Közösségfejlesztés. Magyar Művelődési Intézet, Budapest, 2001. II. rész: A közösségfejlesztés módszerei. 89-203.p. [http://www.kka.hu/\\_Kozossegi\\_Adattar/Azadatt.nsf/1c4dc4b986e230d1c1256a08003a235e/ec68caea967c3c04c125679f005b84b7?OpenDocument](http://www.kka.hu/_Kozossegi_Adattar/Azadatt.nsf/1c4dc4b986e230d1c1256a08003a235e/ec68caea967c3c04c125679f005b84b7?OpenDocument)
- Vercseg Ilona: Közösségfejlesztő leckék kezdőknek és haladóknak. Parola füzetek, Közösségfejlesztők Egyesülete, Bp. 2004. [http://www.kka.hu/\\_Kozossegi\\_Adattar/Azadatt.nsf/02001425b1246fe38525664000665c75/c2565214fdbda8ec1256f1800529729?OpenDocument](http://www.kka.hu/_Kozossegi_Adattar/Azadatt.nsf/02001425b1246fe38525664000665c75/c2565214fdbda8ec1256f1800529729?OpenDocument)

#### **9. tétel: Fejlesztő munka cigány közösségekkel**

**Egy kiválasztott roma közösség vagy egy kiválasztott fejlesztő projekt bemutatása az órákon végigvett szempontok alapján. Számok, kutatások, definíciók, oktatás, kultúra, munkaerőpiac, diszkrimináció, lakhatás, szegregáció, önszerveződés, szociálpolitika, a túlszegélyezés és bűnözés mítosza, média, politika.**

- Állami Számvevőszék Fejlesztési és Módszertani Intézet: A magyarországi cigányság helyzetének javítására és felemelkedésére a rendszerváltás óta fordított támogatások mértéke és hatékonysága, <http://www.asz.hu/tanulmányok/2008/a-magyarorszag-ciganysag-helyzetnekjavitasara-es-felemelkedesere-a-rendszervaltas-ota-forditott-tamogatasok-mereteke-eshatekonysaga/t206.pdf>
- Csongor Anna: A cigányság felemelkedését, integrációját célzó programok in: Sziklai István – Csongor Anna (szerk.) Fejlesztéspolitika, Stratégiai programalkotás a szociálpolitikában <http://www.tatk.elte.hu/kiemelt-projektjeink/kepzesfejlesztos-az-osszetartozasert>,
- Esettanulmányok. MTA Közgazdaságtudományi Intézet. 2011, [www.econ.core.hu/file/download/ktik14/ktik14\\_book.pdf](http://www.econ.core.hu/file/download/ktik14/ktik14_book.pdf)
- Kemény István - Janky Béla – Lengyel Gabriella: A magyarországi cigányság 1971-2003 Gondolat Kiadó, Budapest, 2004. <[http://www.mtaki.hu/A-magyarorszag-ciganysag-19712003/4/121/2\\_6/8](http://www.mtaki.hu/A-magyarorszag-ciganysag-19712003/4/121/2_6/8)>
- Lengyel Gabriella: Cigány telepek egykor és ma. 2008, [http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/magyarorszag\\_kisebbsgek/2008/EOKIK/Ciganynak\\_len](http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/magyarorszag_kisebbsgek/2008/EOKIK/Ciganynak_len)

ni\_magyarorszagon\_jelentes\_2002\_2006/pages/005\_ciganytelepek\_egykor.htm Németh Nándor (szerk.): Helyi kezdeményezésű gazdaságfejlesztési programok vizsgálata.

- Molnár Aranka - Peták Péter -Vercseg Ilona: Közösségi lehetőségek a mélyszegénység elleni küzdelemben. [http://autonomia.hu/wp-content/uploads/2016/02/TAMOP513\\_kozfejl\\_modszertani\\_edok.pdf](http://autonomia.hu/wp-content/uploads/2016/02/TAMOP513_kozfejl_modszertani_edok.pdf) 2014

**10. tétel: A civil társadalom fogalmának főbb történelmi értelmezési lehetőségei. A civil társadalom funkciói és lehetséges szerepei.**

**A non-profit szervezetek létrehozásának működésének, gazdálkodásának és megszűnésének szabályai egy választott szervezettípus esetében. A közhasznú szervezetté nyilvánítás szabályai**

- Keane, John: A civil társadalom. Bp. Typotex 2004.
- Miszlivetz Ferenc: A civil társadalom nyomvonalai az új európai térben. In: Magyar és európai civil társadalom, Szerk. Csefkó Ferenc - Horváth Csaba. MTA RKK Dunántúli Tudományos Intézet - Pécs-Baranyai Értelmiségi Egyesület, Pécs, 1999. Seligman, Adam B.: A civil társadalom eszméje. Kávé Kiadó, 1997

**11. tétel: Demokrácia-elméletek, demokratikus rezsimok: mitől demokrácia a demokrácia, intézményi feltételek, mihez képest demokratikus egy rendszer: a nem demokratikus rendszerek jellemzői.**

- Csígyó Péter: '89 mint társadalmi csapda. In Földes György – Antal Attila (szerk.): Holtpont: Társadalomkritikai tanulmányok Magyarország elmúlt 25 évéről. Budapest: Napvilág Kiadó, 2016. 96–130.
- Kis János: Független – A demokráciáról. Beszélő, 2013. május 5.

**12. tétel: A jóléti állam, negatív és pozitív szabadság: a jóléti állam civilizáló hatása, a decivilizálódás veszélyei, a szabadság negatív és pozitív felfogása A. Sennél, a fejlődés értelme, értékfókusz. Az egyenlőtlenségek és a kirekesztődés globális dimenziói**

- Castel, Robert: A hátrányos megkülönböztetés I-II-III. Esély, 2008, 4-5-6. sz.
- Sen, Amartya: Társadalmi kirekesztés: Fogalom, alkalmazás, vizsgálat II. Esély, 2004.1.sz.
- Sen, Amartya: A fejlődés, mint szabadság. Budapest, 2003, Európa. 1. fejezet.
- Pogátsa Zoltán: *Magyarország politikai gazdaságtana. Az északi modell esélyei.* Budapest: Osiris Kiadó, 2016.
- Pogátsa Zoltán: Az Északi Modell relevanciája Magyarországon. *Eszmélet*, 2015. 27 (108): 189–201.

**13. tétel: Civil szervezetek: célok, attitűdök, típusok, eltérő viszony a globalizációhoz. A globális civil szervezetek témái, akciói, szervezetei**

- Anheier - Themudo: A globális civil társadalom szervezeti formái: a globálissá válás következményei. In: Globális civil társadalom 2. 270-305. o.
- Csizmadia Sándor: A "mondializáció" és "globalizáció" ontológiai térképe. In: Korunk. 2001. december. <http://epa.oszk.hu/00400/00458/00048/mondial.htm>
- Desai - Said: Az új antikapitalista mozgalom. A pénz és a globális civil társadalom. In: Anheier Glasius - Kaldor (szerk.): Globális civil társadalom 1. Budapest, 2004, Typotex. 85-121. o.
- Desai - Said: Az új antikapitalista mozgalom. A pénz és a globális civil társadalom. In: Anheier Glasius-Kaldor (szerk.): Globális civil társadalom 1. Budapest, 2004, Typotex. 85-121. o.
- Kaldor, Mary: A humanitárius beavatkozás évtizede: a globális civil társadalom szerepe. In: Globális civil társadalom 1. 165-213. o.
- Osgood, Diane: A globális civil társadalom válaszai a növényi biotechnológiára. In: Globális civil társadalom 1. 122-164. o.

**14. tétel: Helyi közösségi gazdaságfejlesztési programok, a szociális gazdaság területei, szövetkezeti megoldások Magyarországon és külföldön. Mutass be egy példát a következő szempontok alapján: helyszín (mint meghatározó tényező), szereplők (kik kezdeményezték), vezetők, célok (kik határozták meg a célokat), érintettek (kiket érintett, a bevonás módja és szintjei), tevékenységek, források (belső és külső), függőség-függetlenség, eredmények, jövőkép**

- Frey Mária (szerk): Szociális gazdaság kézikönyv .Szerzők : Csoba Judit, Frey Mária, G. Fekete Éva, Lévai Márta, Soltész Anikó Országos Foglalkoztatási Közalapítvány, Budapest 2007. [www.szocialisgazdasag.hu](http://www.szocialisgazdasag.hu)
- Ronnby, Alf: Helyi közösségek mozgósítása [www.kozossegfejlesztes.hu](http://www.kozossegfejlesztes.hu)
- Szomszédsági gazdaság c. válogatás. Az Európai Parlamentben szervezett „Buurteconomie werkt” (Szomszédsági gazdaságfejlesztés a gyakorlatban) című konferencián elhangzott előadások és az arra benyújtott tanulmányok anyaga. Fordította Varga Tamás. Közösségfejlesztők Egyesülete Budapest, 2000. [http://www.kka.hu/\\_Kozossegi\\_Adattar/Azattatt.nsf/02001425b1246fe38525664000665c75](http://www.kka.hu/_Kozossegi_Adattar/Azattatt.nsf/02001425b1246fe38525664000665c75)

/d6a4934ed554121fc12569ae003b94ae/\$FILE/Szomsz%C3%A9ds%C3%A1gi%20gazdas%C3%A1gfejleszt%C3%A9s.PDF

- Thiesz Angéla: Szövet-kezek.  
http://www.kka.hu/\_Kozosgei\_Adattar/PAROLAAR.NSF/d735fd2254be3c2ac125690d004a5c81/9a0898925f2b7b37c1256ac7003d193
- Wiegmann Alfréd: A bábonyi szövetkezés  
http://www.kka.hu/\_062568cf006c1954.nsf/0/e1cbce8a9a0d5aeac1256ac7003147c8?OpenDocument

#### **15. tétel: A rendszerváltás utáni szociálpolitika:**

**Előzmények (államszocializmus szociálpolitikája). Társadalmi helyzetkép főbb változásai. Rendszerváltás utáni időszak: Lehetséges magyarázatok - Mit mondanak a kutatások? A szociális ellátórendszer intézményi változásai. Az államháztartáson belüli szociális kiadások alakulása. A szociális ellátások szerepe az egyének, családok életében.**

- Ferge Zsuzsa (2017): Magyar társadalom-és szociálpolitika 1990-2015. Osiris Kiadó, Budapest
- Kolosi Tamás – Tóth István György (2008) A rendszerváltás nyertesei és vesztesei – generációs oldalnézetből. Tíz állítás a gazdasági átalakulás társadalmi hatásairól In: Kolosi T. – Tóth I. Gy. (szerk.) Társadalmi Riport 2008 TÁRKI, Bp.
- Ladányi János (2012): Leselejtezetek. L'Harmattan Kiadó, Bp. 2012 (IV. fejezet, 133-172.)
- Mózer Péter (2011): Szociálpolitikai jövő időben. Esély 2011/6
- Szalai Júlia (2007): Nincs két ország ...? Társadalmi küzdelmek az állami (túl)elosztásért a rendszerváltás utáni Magyarországon. Osiris Kiadó, Bp., 2007. (70-94.)

#### **16. tétel: Kutatásmódszertan**

**Társadalmi részvételen alapuló kutatási módszerek (kvantitatív és kvalitatív technikák, terepközei adatgyűjtés, fókuszcsoport, kognitív térképek). Az akciókutatás ismérvei és jelentősége a közösségi munkában. A társadalmi kapcsolatháló-elemzés gyakorlati alkalmazásának lehetőségei.**

- Angelusz Róbert - Tardos Róbert: Előszó. Társadalmak rejtett hálózata, avagy mit remélhet a társadalomkutatás a kapcsolathálózati megközelítéstől. Megjelent: *Társadalmak rejtett hálózata*. Budapest: MKI 1991, <http://www.socialnetwork.hu/cikkek/tardAngel1991Eloszo.htm>
- Bodorkós Barbara: Társadalmi részvétel a fenntartható vidékfejlesztésben: a részvételi akciókutatás lehetőségei, PhD disszertáció, [http://www.szie.hu/file/tti/archivum/Bodorkos\\_B\\_ertekezes.pdf](http://www.szie.hu/file/tti/archivum/Bodorkos_B_ertekezes.pdf) (elsősorban a 26-47. oldal)
- *Hehlyzetfeltárás, hehlyzetértékelés*. Segédlet a közösségi tervezéshez, NFGM, 2010, Területfejlesztési füzetek 1., [http://www.rtop.hu/TF\\_fuzet\\_%281%29\\_Segedlet\\_a\\_kozosgei\\_tervezeshez.pdf](http://www.rtop.hu/TF_fuzet_%281%29_Segedlet_a_kozosgei_tervezeshez.pdf)
- Kovács Éva (szerk.): *Közösségtanulmány*, Módszertani jegyzet, Néprajzi Múzeum, PTE-BTK
- Kommunikáció és Médiatudományi Tanszék, 2007
- Letenyey László (szerk.): *Településkutatás I-II*. Módszertani kézikönyv és szöveggyűjtemény, TeTT könyvek , Budapest, 2004, 2006, 2008., ISBN: 963-0606-24-0, ISBN: 963-0606-25-9, [http://www.tettconsult.eu/new/szoveges\\_hm/telepkutatas.htm#Tartalom](http://www.tettconsult.eu/new/szoveges_hm/telepkutatas.htm#Tartalom)

### **IV.) ELTE TáTK SZOCIÁLIS MUNKA ALAPKÉPZÉS záróvizsga tételei 2017/18/1-től:**

#### **1. tétel: A szociális munka szakmává válása, változó jelentései. A szociális munka fogalma, céljai, feladatai. A szociális munka szakmai és politikai irányzatai.**

- Müller, Wolfgang (1992): Hogyan vált a segítségnyújtás hivatássá. T-Twins, Budapest
- Pierce, Dean (1994): Definíciók és irányok, In.: Hegyesi Gábor - Talyigás Katalin (szerk.): A szociális munka elmélete és gyakorlata I. Semmelweis Kiadó, Budapest
- Pritchard-Taylor (1994): Politikai irányvonalak a szociális munkában. In.: Hegyesi Gábor - Talyigás Katalin (szerk.): A szociális munka elmélete és gyakorlata I. Semmelweis Kiadó, Budapest 151-168. o.
- Pik Katalin (2001): A szociális munka története Magyarországon. Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület, Budapest
- Hegyesi Gábor - Kozma Judit (2002): A szociális munka —áttekintés, In.: Kozma Judit (szerk.): Kézikönyv szociális munkásoknak, Szociális Szakmai Szövetség, Budapest
- A szociális munka globális definíciója. Esély, 2014/6. [http://www.esely.org/kiadvanyok/2014\\_6/2014-6\\_3-1\\_szocialis-munka\\_globalis\\_definicioja.pdf](http://www.esely.org/kiadvanyok/2014_6/2014-6_3-1_szocialis-munka_globalis_definicioja.pdf)
- Jordan, Bill (1993): A szociális munka bemutatása 9/13, Esély 2. sz.

#### **2. tétel: Az általános szociális munka koncepciója: tudás - ismeretek, érték, készség, szakmára felkészített személyiség.. A rendszerszemléletű szociális munka, illetve a humán ökológiai megközelítésű szociális munka koncepciója.**

- Harday Szilvia Ildikó (2004): Az elfogadás művészete, ψ-könyvek. Akadémiai Kiadó, Budapest 129-180. o.
  - Kozma Judit (2002): Kompetencia a szociális munkában. In.: Kézikönyv szociális munkásoknak, Szociális Szakmai Szövetség, Budapest
  - Szabó Lajos (1999): A szociális esetmunka kialakulása és elméleti hátterei; Szociális Munka Alapítvány 20. c. Kötet, Budapest
  - Szabó Lajos (2003): Szociális esetmunka gyakorlata. Elméleti alapvetés, Wesley könyvek, Budapest
  - Woods, Ronald (1994): A szociális munka tevékenységének egy lehetséges rendszerezése In: Hegyesi Gábor - Talyigás Katalin (szerk.): A Szociális munka elmélete és gyakorlata I. Semmelweis Kiadó, Budapest
  - Asquith, Stewart - Clark, Chris - Waterhouse, Lorraine: A szociális munkások szerepe a 21. században. Irodalmi áttekintés, Kapocs VII. évfolyam 2. szám (2008. április), 10-31.
- <http://www.ncsszi.hu/kiadvanyok/kapocs-letoltheto--lapszamai/kapocs-2008/85/news>
- Patron, Nigel - O'Byrne, Patrick (2006): Mi a konstruktív szociális munka? Esély, 2006/1. 47-66. [http://www.esely.org/kiadvanyok/2006\\_1/PARTON.pdf](http://www.esely.org/kiadvanyok/2006_1/PARTON.pdf)
  - Komáromi Éva: Segítői játsszák az addiktológia területén, in: Demetrovics Zs. (Szerk): Az addiktológia alapjai III., Eötvös, Budapest, p.295-311

**3. tétel: Társadalompolitika és szociálpolitika jelentése, viszonyuk egymáshoz. A szociálpolitikára ható értékek. A szociális munka értékei, történeti dilemmái. A dilemmák napjainkban. Szakmai etikai kódexek. A szociális munka magyar etikai kódexe[DÁ1].**

- Andorka Rudolf (1996): Bevezetés a szociológiába, Osiris Kiadó, Budapest, (a könyv 4-19. fejezeteinek Társadalompolitika c. alfejezetei)
- Bujalos István-Nyilas Mihály szerk. (1996): Az új jobboldal és a jóléti állam. HRSZE 1996. 257-283., 313-327., 357-397.
- Ferge Zsuzsa (2000): Elszabaduló egyenlőtlenségek. HRSZE 2000. 71-95., 191-251., 281-329.
- Ferge Zsuzsa (1991): Szociálpolitika és társadalom. T-Twins 1991, 72-79., 87-93.
- Ferge Zsuzsa-Lévai Katalin szerk. (1991): A jóléti állam. T-Twins 1991. 50-59., 74-98., 116-135., 150-166.
- Pál Tibor (1996): Kérdések – dilemmák – viták, In: Kézikönyv a szociális munka gyakorlatához, Szociális Szakmai Szövetség, Budapest, 13-29.old.
- Pik Katalin (2001): A szociális munka története Magyarországon, Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület, Budapest
- Zombori Gyula (1994): A szociálpolitika alapfogalmai, Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület, Budapest 9-25. o., 41-60. old.
- Etikai Kódex
- Ferge Zsuzsa (2017) Magyar társadalom-és szociálpolitika 1990-2015. Osiris Kiadó, Budapest, 21-88.

**4. tétel: A Másik ember megértése, segítése. Az empátia, s ennek szintjei. Ezen képességek kialakulása a személyiségfejlődés során. Az egyéni esetkezelés kialakulása, fejlődése, irányzatai, modelljei. Az egyéni esetkezelés, mint problémamegoldó folyamat.**

- Buda Béla (1978): Az empátia – a beleélés lélektana. Gondolat, Budapest. Az empátia szintjei: 78-82 o., Az empátia kialakulása a személyiségfejlődés során: 121-145 o.
- Egan, Gerard (2011): A képzett segítő. A segítés problémamegoldó és lehetőségkibontakoztató megközelítése. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. Segítő munka, hivatás, segítő modell: 9-88 o.
- Harday Szilvia Ildikó (2004): Az elfogadás művészete. Pszi-könyvek. Akadémiai Kiadó, Budapest. A személyközpontú megközelítésű csoportok folyamata, élmények és változások a csoportban: 129-180 o.
- Hepworth – Larsen (1994): A célokban való megegyezés és a szerződés megfogalmazása. In: Táncczos Éva (szerk.): A szociális munka elmélete és gyakorlata II. Semmelweis Kiadó, Budapest. 129-145 o.
- Hepworth – Larsen (1994): A környezet változtatása, erőforrások teremtése, tervezése. . In: Táncczos Éva (szerk.): A szociális munka elmélete és gyakorlata II. Semmelweis Kiadó, Budapest. 155-170 o.
- Hepworth – Larsen (1994): Bevezetés a problémamegoldó folyamatba. In: Táncczos Éva (szerk.): A szociális munka elmélete és gyakorlata II. Semmelweis Kiadó, Budapest. 145-155 o.
- Szabó Lajos (1993): Szociális esetmunka. Elméleti alapvetés. A Szociális Munka Alapítvány Kiadványai, 3. Veszprémi Nyomda RT., Kaposcs. Pszichoszociális megközelítés: 64-69, Problémamegoldó modellek: 70-81. o.
- Tringer László (1991): A gyógyító beszélgetés. Magyar Viselkedéstudományi és Kognitív Terápiás Egyesület, Budapest. Empátia és verbalizáció: 49-61, Feltétel nélküli elfogadás: 62-71 o.

**5. tétel: Az előítéletek fogalma, kialakulása, megjelenése a szociális munkában. Az előítéletesség kezelésének lehetőségei. A hátrányos megkülönböztetés és előítéletesség tipikus formái Magyarországon. Az egyenlő bánásmód követelménye és érvényesülése a szociális ellátások és szolgáltatások során. Anti-diszkriminációs szociális munka.**

- Aronson, Elliot (2008): A társas lény, Akadémiai Kiadó, Budapest ) 9. fejezet: Az előítélet
- Babusik Ferenc: Kutatás a roma gyerekeket képző általános iskolák körében, Esély, 2000/6, 2001/1.

- Balogh Lídia et al. (2013) Civil társadalmi jelentés a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia megvalósításáról Magyarországon 2012-ben. Decade of Roma Inclusion, OSI., 31-44. [http://autonomia.hu/wp-content/uploads/2016/04/civil-society-monitoring-report\\_hu.pdf](http://autonomia.hu/wp-content/uploads/2016/04/civil-society-monitoring-report_hu.pdf)
- Csepeli György (1997, ..., 2005): Szociálpszichológia, Osiris Kiadó, Budapest, Fejezetek: Előítéletek, Kisebbségek
- Csepeli György (1998): Modern Barrabások Az antidiszkriminációs és a többség , In: A hátrányos megkülönböztetés tilalmától a pozitív diszkriminációig. AduPrint – INDOK. 109-114 o.
- Erős Ferenc (szerk.) (1998): Megismerés, előítélet, indentitás, Szociálpszichológiai szöveggyűjtemény. Wesley János Lelkészképző Főiskola. Új Mandátum Kiadó, Budapest, Csoportközi viszonyok és előítéletek 119-237. o.
- Neményi Mária – Szalai Júlia (2005): Kisebbségek kisebbsége (cigányokkal kapcsolatos előítéletek) Új Mandátum Kiadó, Budapest
- Nyárády Gáborné dr. (szerk.) (2008): Esélyegyenlőség Egyenlő Bánásmód. A hátrányos megkülönböztetés felismerése és kezelése a helyi közigazgatásban, Közigazgatási olvasmányok, Budapest 159-208. o.
- Sík Endre – Simonovits Bori (2008): Egyenlő bánásmód és diszkrimináció, In: Kolozsi – Tóth (szerk.): Társadalmi riport 2008. TÁRKI, Budapest, 363-382 o.

**6. tétel: Szegénység, társadalmi egyenlőtlenségek, kirekesztés a mai magyar társadalomban. Szegénység, társadalmi egyenlőtlenségek mérése. Létminimum. Szociális segélyezés.**

- Andorka Rudolf: Bevezetés a szociológiába, Osiris, 2006, (2.kiadás), Egyenlőtlenség, szegénység c. fejezet, 116-154. old.
- Ferge Zsuzsa (2008): Miért szokatlanul nagyok a magyarországi egyenlőtlenségek? Esély, 2008. 2. szám. 3-14. o., [http://www.esely.org/kiadvanyok/2008\\_2/FERGE.pdf](http://www.esely.org/kiadvanyok/2008_2/FERGE.pdf)
- Gábos András – Szívós Péter – Tátrai Annamária (2015): Jövedelmi szegénység és társadalmi kirekesztettség jellemzői Magyarországon. In. Szívós Péter – Tóth István György (szerk.) Jól nézünk ki (...?) Háztartások helyzete a válság után. TÁRKI Monitor Jelentések 2014. TÁRKI, Budapest, 2015. március. 44-71. [http://www.tarki.hu/hu/research/hm/monitor2014\\_teljes.pdf](http://www.tarki.hu/hu/research/hm/monitor2014_teljes.pdf) Szalai Júlia 2001): A szociális segélyezés "használói" = INFO-Társadalomtudomány 15. 2001. 54. (49-58) [http://www.fszek.hu/szociologia/szsza/szalai\\_szocialis%20segelyezes.pdf](http://www.fszek.hu/szociologia/szsza/szalai_szocialis%20segelyezes.pdf)
- Tausz Katalin (2017) Segélyezés. In. Ferge Zsuzsa (2017) Magyar társadalom-és szociálpolitika 1990-2015. Osiris Kiadó, Budapest, 310-337.
- Zombori Gyula (1994): A szociálpolitika alapfogalmai. Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület, Budapest 9-25. o., 41-60. o.

**7. tétel: A család rendszerszemléletű megközelítése. A család funkciói, és a családi életciklusok. A családon belüli erőszak és kezelésének eszközei. Konzultáció családokkal.**

- Barnes, Gill Gorell (1991): A család segítője – a szociális munkás. In: Feuer Mária (szerk.) (2008): A családsegítés elmélete és gyakorlata. Szöveggyűjtemény. Akadémiai Kiadó, Budapest. 615-626 o.
- Berg, Insoo Kim (1995): Speciális problémák. In: Feuer Mária (szerk.) (2008): A családsegítés elmélete és gyakorlata. Szöveggyűjtemény. Akadémiai Kiadó, Budapest. 430-439 o.
- Evans, Patricia (2004): A bántalmazó kapcsolat jelei és rejtett dinamikája. In: Feuer Mária (szerk.) (2008): A családsegítés elmélete és gyakorlata. Szöveggyűjtemény. Akadémiai Kiadó, Budapest. 504-510 o.
- Minuchin, Patricia – Colapinto, Jorge – Minuchin, Salvador (2002): Krízisről krízisre. A szegény családok segítése. Szociális Szakmai Gyűjtemény 1. Animula, Budapest. Rendszerszemlélet: 17-38 o.
- Stang Tünde (2002): Szociális munka családokkal. . In: Feuer Mária (szerk.) (2008): A családsegítés elmélete és gyakorlata. Szöveggyűjtemény. Akadémiai Kiadó, Budapest. 79-94 o.
- Szabó Lajos (1993): Szociális eszmék. Elméleti alapvetés. A Szociális Munka Alapítvány Kiadványai, 3. Veszprémi Nyomda RT., Kapolcs. Családterápiák: 102-107, Rendszerszemlélet: 108-115 o.
- Szabó Lajos (2003): A szociális eszmék gyakorlata. Wesley könyvek szociális munkásoknak 5. Wesley János Lelkészképző Főiskola, Budapest. A segítő és kliense: 30-37 o., Rendszerszemléletű megközelítés: 37-41 o.

**8. tétel: A család, mint társadalmi intézmény, változása és átalakulása. A családok helyzete a mai Magyarországon. A családi ellátások rendszere. Szociális munka családokkal.**

- Andorka Rudolf (1997) A család , in: Bevezetés a szociológiába, Budapest, Osiris Kiadó 11.fejezet 351-357., 8.fejezet 272-282., a demográfiai átmenet és a termékenység elméletei.
- Berg, Insoo Kim (1995): Konzultáció sokproblémás családokkal. Animula Kiadó, Budapest, 25-34. old. (2. fejezet: A kezdeti szakasz)
- Családi ellátások rendszere aktuális jogszabályok alapján (net.jogtár)
- Feuer Mária (2008): A családsegítés elmélete és gyakorlata, Szöveggyűjtemény. Akadémiai Kiadó, Budapest, 21-647 o.
- Makay Zsuzsanna – Blaskó Zsuzsa (2012): Családtámogatás, munkavállalás, gyermeknevelés. In: Demográfiai portré 2012, (szerk.: Óri P. – Spéder Zs.), Budapest, KSH Népeségtudományi Intézet, 45-56. o. [http://www.demografia.hu/letoltes/kiadvanyok/DemPort2012/04\\_csaladtamogatás.pdf](http://www.demografia.hu/letoltes/kiadvanyok/DemPort2012/04_csaladtamogatás.pdf)
- Somlai Péter: Család 2.0 Budapest. Napvilág Kiadó 2013, p. 228



**9. tétel: A csoport fogalma. A szociális csoportmunka helye a szociális munkában. A szociális munkás által vezetett csoportok típusai. A csoportok fejlődésének fázisai, a csoportvezető tevékenysége.**

- Barcy Magdolna (2012): Csoportmódszerek alkalmazása a segítségben és a fejlesztésben. Pszi-könyvek. Akadémiai Kiadó, Budapest. Alapok, a segítség jellemzői, segítő eljárások: 12-113, Tanácsadás, konzultáció, szupervízió, kis- és nagycsoportos rendezvények: 137-166, Szupervízió, csoportok hatékonysága: 269-316 o.
- Harday Ildikó Silvia (2004): Az elfogadás művészete. Pszi-könyvek. Akadémiai Kiadó, Budapest
- Hegyesi Gábor – Kozma Judit – Szilvási Léna – Talyigás Katalin (szerk.) (1999): Szociális Munka csoportokkal. A szociális munka elmélete és gyakorlata, 4. kötet. Szöveggyűjtemény. Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola, Budapest.
- Rudas János (1990): Delfi Örökösei. Önismereti csoportok: elmélet, módszer, gyakorlatok. Gondolat, Budapest. Csoportdinamikai elemek: 54-66 o.
- Yalom, Irvin D. (é.n.): A csoportpszichoterápia elmélete és gyakorlata. Sorozat a csoportról – 4. Animula Kiadó, Budapest. A csoportkohézió: 51-66 o.

**10. tétel: A közösségi munka fogalma és irányultságai. Mozgalmi, szakmai és hozzájáruló jelleg. Interdiszciplinaritás. A szegénység csökkentésének lehetőségei közösségi munkával. A közösségi munka folyamata és főbb módszerei.**

- Baldock, Peter (1993): Esetkezelés és közösségi munka. In Varga A. Tamás (vál.), B. Vörös Gizella (szerk.): Községi munka. Szöveggyűjtemény. Ford. Rakovszky Zsuzsa, Verók Edit. Közösségfejlesztők Egyesülete, Budapest, 61–70. [www.kka.hu/\\_062568aa00708a67.nsf/0/fc8d5b62b30f911e85256640006a093b?OpenDocument](http://www.kka.hu/_062568aa00708a67.nsf/0/fc8d5b62b30f911e85256640006a093b?OpenDocument)
- Harkai Nóra (2006): Közösség és közösségi munka. Közösségfejlesztők Egyesülete, Budapest. /Parola füzetek./ [www.kka.hu/\\_Kozossegi\\_Adattar/Azadatt.nsf/0a84037251c6a630c1257075002e65aa/e8fdd098c4365d20c125722f0030ef.a3?OpenDocument](http://www.kka.hu/_Kozossegi_Adattar/Azadatt.nsf/0a84037251c6a630c1257075002e65aa/e8fdd098c4365d20c125722f0030ef.a3?OpenDocument)
- Henderson, Paul (2007): A kirekesztettek bevonása. Az európai közösségfejlesztés gyakorlatától a szakmapolitikáig, fordította Varga Tamás. Budapest, Közösségfejlesztők Egyesülete. 24. oldaltól, „Közösségek” alfejezetem 24.27.o., [http://www.kka.hu/\\_Kozossegi\\_Adattar/Azadatt.nsf/99b0698cd023d1018525670c0080e328/a9ae999daea85d09c125736f0033271d?OpenDocument](http://www.kka.hu/_Kozossegi_Adattar/Azadatt.nsf/99b0698cd023d1018525670c0080e328/a9ae999daea85d09c125736f0033271d?OpenDocument)
- Közösségi munka a családsegítésben, 2011. Szerk. Nagyné Varga Ilona. Debrecen. Szociotéka sorozat, benne: I. fejezet, Vercseg Ilona: A közösségi munka folyamatai és módszerei. 9-102. o.
- Molnár Aranka, Peták Péter és Vercseg Ilona (2014): Közösségi lehetőségek a mélyszegénység elleni küzdelemben. Önszerveződés és szakmaközi együttműködés. Módszertani útmutató. Készült a „Közösségi felzárkóztatás a mélyszegénységben élők integrációjáért program szakmai koordinációja” című projekt (TÁMOP 5.1.3-09/1-2009-0002) keretében. [http://www.melyszegenyseg.hu/dokumentumok/dokumentumtar\\_tartalma/TAMOP513\\_kozfejl\\_modszertani\\_edok.pdf](http://www.melyszegenyseg.hu/dokumentumok/dokumentumtar_tartalma/TAMOP513_kozfejl_modszertani_edok.pdf)
- Schiffer Rita: Settlement. Az úpesti Főiskolai Szociális Telep. In: Mozaikok a szociális gondoskodás hazai történetéből (II.) A Szoc. Munka Alapítvány kiadványa, 17. kötet, Bp. 1977. 31-75. o. [http://www.kka.hu/\\_062568aa00708a67.nsf/0/34dcfc5a92b74db6c1256b6d003829e0?OpenDocument](http://www.kka.hu/_062568aa00708a67.nsf/0/34dcfc5a92b74db6c1256b6d003829e0?OpenDocument)
- Varsányi Erika (1999): Bevezető. In uő (vál. és ford.): Megfigyelés és cselekvés. Válogatás a közösségi munka elméleteiből. Balassi Kiadó, Budapest. 7-21. o.
- Vercseg Ilona: Közösség és részvétel - A közösségfejlesztés és a közösségi munka gyakorlatának elmélete, 2011. Budapest. Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület és az ELTE Szociális Munka és Szociálpolitikai Tanszék. Első rész, 15-60. o. (kapható a Szociálpolitika Tanszék Titkárságán, II. em. Duna part)

**11. tétel: A helyi szükségletek és források megismerésének módszerei: kemény és lágy adatok, kvantitatív és kvalitatív módszerek. A módszerek felhasználása a mindennapi szociális munkában, illetve a humán szolgáltató intézmény szolgáltatási stratégiájának a kialakításában (adatgyűjtés, adatok elemzése, interjútechnikák)**

- Andorka Rudolf (2006): Bevezetés a szociológiába. (A szociológia módszertana c. 3. fejezet) Osiris, Budapest, 2006. (második kiadás)
- Hegyesi Gábor - Orsós Éva (1994): Bevezetés a helyi szükségletek és források megismerésének módszertanába, Népjóléti Minisztérium – BGGYTF, Budapest
- Heltai Erzsébet – Tarjányi József (1999): A szociológiai interjú készítése. , <http://www.tarki.hu/adatbank-h/kutjel/html/a509.html>
- Hepworth — Larsen (1994): A környezet változtatása, erőforrások teremtése, tervezése, In: Tánzos Éva (szerk.): A szociális munka elmélete és gyakorlata II. Semmelweis Kiadó Budapest 155-170. o.
- Hepworth — Larsen (1994): Interperszonális és környezeti rendszerek felmérése, In: Tánzos Éva (szerk.): A szociális munka elmélete és gyakorlata II. Semmelweis Kiadó, Budapest 98-129. o.
- Solt Ottilia (1998): Interjúzni muszáj. In: Méltágot mindenkinek. Összegyűjtött írások 1. Beszélő, Budapest, 1998. 29-48. old.

**12. tétel: A krízis fogalma, kialakulása, folyamata. A krízisek formái. Krízisintervenció helye és szerepe a szociális munkában. A krízisintervenció alapelvei. A krízisellátás intézményei. A szociális munkás krízise, a kiégés. Szupervízió jelentése és formái a szociális munkában.**

- Bagdy E. – Wiesner E. (2005): Szupervízió, önismereti munka és pszichoterápia, In: Bagdy E. - Wiesner E. (szerk.): Szupervízió. Egyén – csoport – szervezet, Supervisio Hungarica
- Cseri Péter (2002): Segítségnyújtás a végeken. Haldokló betegek és hozzátartozóik pszichés, szociális és spirituális támogatása, Magyar Hospice-Palliatív Egyesület, Budapest, Ferrel, Betty R.: A család 83-98.o., Millett, Nina: Hospice. A szociális munka egy új horizontja 163-172.o., Cseri Péter: Szolgáltatások fejlesztése a hospice-palliatív ellátásban - nemzetközi kitekintés 359-391.o.
- Csürke J., Vörös V., Osváth P., Árkovits A. (Szerk.) (2009): Mindennapi kríziseink. Lélekben otthon könyvek, Bp.
- Feuer Mária (2000): Öngyilkossági kísérlet serdülőkorban, Fordulópont, II. évfolyam, 3., 9. szám, 33-36 o.
- Hajduska Marianna (2008): Krízislélektan, ELTE, Eötvös Kiadó, Budapest 9-34. o. , 117-121.o. 171-190.o.
- Harday Silvia Ildikó (2004): Az elfogadás művészete, ψ-könyvek. Akadémiai Kiadó, Budapest 129-180. o.
- Indries Krisztián (2008): Fiatalkori krízisek, Pszichiátriai gondozási kézikönyv Lélekben otthon Kiadó, 157-169. o.
- Péntes Eszter (1999): Segítők segítése. Szupervízió, Ursus, Budapest 18-66 o.
- Szabó Lajos: Krízisintervenció a szociális esetmunkában. In: Tánzos É. (szerk.) A szociális munka elmélete és gyakorlata 2. Budapest, Semmelweis Kiadó. 1994. 48-65.o.

**13. tétel: A társas viselkedés stratégiái és konfliktusai: társas dilemmák, a kölcsönös függés. Együttműködés és versengés, az együttműködés feltételei. Játzmák, konfliktusok, a konfliktusok feloldása. Személyközi konfliktusok kezelése a szociális munkában.**

- Albert-Lőrincz Enikő (2004): A csoportokkal való munka módszertani kérdései (Terápiás és személyiségfejlesztés céljaira alkalmazott csoportokkal kapcsolatos ismeretek áttekintése) Sapientia tankönyvek. Scientia Kiadó, Kolozsvár. 23-34 o.
- Berne, Eric (1984): Emberi játzmák, Gondolat Kiadó, Budapest, Játzmaelemzés: 31-60 o.
- Csepeli György (1997, ..., 2005): Szociálpszichológia, Osiris Kiadó, Budapest, A társas helyzetek fejezetből: Az együttműködés, A versengés és a konfliktus, A bizalom
- Hewstone, M. – Stroebe, W. – Codol, J. – Stephenson, G. (szerk.) (1997):
- Szociálpszichológia, európai szemzőgből. Közgazdasági és Jogi Kiadó, Budapest, Konfliktus és kooperáció fejezet

**14. tétel: Deviancia-elméletek. Deviáns jelenségek Magyarországon. Szociális munka deviánsnak minősített csoportokkal.**

- Andorka Rudolf (1994): Deviáns viselkedések Magyarországon – általános értelmezési keret az elidegenedés és az anatómia fogalmak segítségével, In: Münnich Iván, Moksony Ferenc (szerk.): Devianciák Magyarországon 32 – 77. o., Közélet Kiadó
- Andorka Rudolf (1996): Bevezetés a szociológiába, Osiris Kiadó, Budapest
- Anthony Giddens: Konformitás és deviancia. In: Anthony Giddens (2003): A szociológia. 137-177.o. Osiris Kiadó, Budapest
- Bogschütz Zoltán, Kóta Tünde és Velez Edit (2009): A pártfogó felügyelet mint közösségi büntetés In: Borbíró Andrea-Kiss Anna – Velez Edit – Garami Lajos (szerk.): A kriminálpolitika és a társadalmi bűnmegelőzés kézikönyve 209-240. oldal  
[http://bunmegelozes.easyhosting.hu/dok/tamop\\_tk\\_2\\_aldseg+reintegr.pdf](http://bunmegelozes.easyhosting.hu/dok/tamop_tk_2_aldseg+reintegr.pdf)
- Buda Béla (1994): A deviáns magatartásformák visszaszorításának és megelőzésének lehetőségei 242-265. o., In: Münnich Iván, Moksony Ferenc (szerk.): Devianciák Magyarországon. Közélet Kiadó, Budapest. 32-77. o.
- Demetrovics, Zs. (2007): A droghasználat funkciói. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Miletics M.: Drogmentes, vagy drogtoleráns társadalom. <http://www.matrixegyesulet.hu/drogmentes.html>
- Rác J. (2002): Drog és társadalom. Új Mandátum Kiadó, Budapest.

**15. tétel: Szociális munka meghatározott klienscsoportokkal (a megadott öt téma közül egyet választ a hallgató)**

***15/A: Szociális munka mentális zavarral élő emberekkel. A mentális zavarral élő embereket segítő szolgáltatások bemutatása, különös tekintettel a közösségi pszichiátriai ellátásra.***

- 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- Bugarszki Zsolt (2003): A szociális munka új lehetőségei a pszichiátriai betegek ellátásában. Esély. 1.
- Gombos Gábor: Mi a pszicho-szociális fogyatékoság? ([http://www.academia.edu/4690883/Mi\\_a\\_pszichoszocialis\\_fogyatekosag\\_What\\_is\\_psychosocial\\_disability\\_](http://www.academia.edu/4690883/Mi_a_pszichoszocialis_fogyatekosag_What_is_psychosocial_disability_))
- Harangozó Judit: Közösségi pszichiátria- mint a lakóhelyi rehabilitáció modellje. In: A rehabilitáció gyakorlata. Szerkesztette: Huszár Ilona, Kullman Lajos, Tringer László. Medicina Könyvkiadó Rt. Budapest, 2000

- Szabó Lajos: Esetmenedzseri tevékenység a pszichiátriai betegek közösségi ellátásában. Kiadó: Szigony Alapítvány a Közösségi Pszichiátriáért 2008.

**15/B: A hajléktalanság megjelenése és kezelése. A hajléktalan-ellátás intézményrendszere a mai Magyarországon. Szociális munka hajléktalan emberekkel.**

- Bényei Zoltán – Gurály Zoltán – Győri Péter – Mezei György: Tíz év után. In: ESÉLY 2000/1.
- Gyuris Tamás – Horváth Olga – Oross Jolán: Hajléktalanellátás. Segédanyag a szociális szakvizsgához. Nemzeti Család-és Szociálpolitikai Intézet. Budapest, 2004.
- Pik Katalin: Kik a hajléktalanok és mit tehetünk értük? In: ESÉLY 1995/5.
- Udvarhelyi Éva Tessa: Az igazság az utcán hever. Napvilág Kiadó, Budapest, 2014
- Utcai szociális munkás és gondozó képzés, Egészségügyi, Szociális és Családügyi Minisztérium – Nemzeti Család-és Szociálpolitikai Intézet, Budapest, 2003.

**15/C: A demográfiai változások hatása az idősellátásra. A nyugdíjrendszer. Az idősödés folyamata: a szokványos, patológiás és sikeres öregedés jellemzői. Az idősellátás szinterei és szereplői.**

- Bálint Lajos, Spéder Zsolt: Öregedés in: : Demográfiai Portré 2012: Jelentés a magyar népesség helyzetéről KSH Népeségkutató Intézet 2012. 103 – 113. old.
- Kaszás B., Tiringner I.: A sikeres öregedés pszichológiai modelljei. in: Kállay J., Kaszás B., Tiringner I. / szerk/: Az időszerű egészségpszichológiája, Medicina Kiadó. Budapest. 2013. 403 – 414. old.
- Monostori Judit: Öregedés és nyugdíjba vonulás in: Demográfiai Portré 2015: Jelentés a magyar népesség helyzetéről KSH Népeségkutató Intézet 2015, 115-134.o. <http://www.demografia.hu/kiadvanyokonline/index.php/demografiaiportre/issue/view/532>
- Pétervári E. E., Székely M., Balaskó M.: Az idősödő szervezet in: Kállay J., Kaszás B., Tiringner I. / szerk/: Az időszerű egészségpszichológiája, Medicina Kiadó. Budapest. 2013. 151. -178. old.
- Szabó L.: Szociális munka az idősellátásban. in: Az idősgondozás kézikönyve, Geriátr Service Kiadó. Budapest. 2012. 185. – 193. old.

**15/D: A fogyatékos emberek helyzete a mai magyar társadalomban. Fogyatékosággal élőknek nyújtott szociálpolitikai ellátások és segítő szolgáltatások. A fogyatékosággal élők jogai. A megváltozott munkaképességűek rehabilitációja. Szociális munka a rehabilitációs folyamatban.**

- Bánfalvy Csaba (2006): Gyógypedagógiai szociológia, ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola, Budapest.
- Bass László (szerk.)(2008): Amit tudunk és amit nem... az értelmi fogyatékos emberek helyzetéről Magyarországon, Budapest, Kézenfogva Alapítvány, 255 o.
- Bujdosó Balázs — Kemény Ferenc (2008): Fogyatékoság és rehabilitáció, Szociális Szolgáltatások Szakmacsoport. Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, Budapest. Kemény Ferenc: Fogyatékos személyeket ellátó szociális intézményrendszer: 93-116 o.; Bujdosó Balázs: Érdekvédelem: 117-149 o.
- Kálmán Zsófia – Könczei György(2002): A Taigetosztól az esélyegyenlőségig Osiris Kiadó, Budapest

**15/E - Alkoholfogyasztás és droghasználat Magyarországon, trendek, veszélyeztetett csoportok (fiatalok, nők, társadalmi periferiáján élő emberek, stb.). Ellátórendszer, a szociális munkások szerepe a szenvedélybetegek ellátásában.**

- Bodrogi-Harangozó-Bulyáki-Falloon: A közösségi addiktológia kézikönyve, Ébredések Alapítvány, Budapest, 2014.
- Demetrovics Zsolt (szerk) – Addiktológia alapjai III., ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 250-315., 345-403., 431-475.o.
- Demetrovics Zsolt (szerk) – Addiktológia alapjai I., ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 133-239. o.
- DEMETROVICS ZS. (2007): Drog, család, személyiség. Különböző típusú drogok használatának személyiségpszichológiai és családi háttere. L'Harmattan Kiadó. Budapest
- Rácz József: Addiktológia, Tünettan és intervenciók, SE, bármelyik kiadás, 15-23, 55-67., 89-179.o.
- 2012. évi C. törvény, Büntető Törvénykönyv
- A Nemzeti Drogfókuszpont weblapjáról az aktuális évi országjelentés, <http://drogfokuszpont.hu/eves-jelentesek/>

**16. tétel: A gyermekkor fejlődéslelektani sajátosságai. A gyermekvédelem intézményrendszere. Szociális munka a gyermekvédelemben.**

- Bernáth L. – Solymosi K. (1997): Fejlődéslelektani olvasókönyv, Tertia Kiadó, Budapest. 7-24. o., 27-86.o.
- Civil jelentés a gyermekesélyekről (2012-2013) (2014) (Ferge Zs. – Darvas Á., szerk.) Budapest: Gyerekesély Közhasznú Egyesület. 71-117.; 241-256. [http://www.gyere.net/downloads/Civil\\_jelentes\\_2012-2013.pdf](http://www.gyere.net/downloads/Civil_jelentes_2012-2013.pdf)
- Cole, M.-Cole, S.R. (2003) Fejlődéslelektan. Budapest, Osiris Kiadó
- Herczog Mária: Gyermekvédelmi kézikönyv, KJK KERSZÖV, 2001, 25-45., 149-185., 259-275. old.
- Kerezsi Klára: Gyermek, Család, Társadalom In: Gyermek-Család-Társadalom, szerk: Szilvási Léna 1996. 25-55-o.

- Mérei Ferenc – V. Binét Ágnes (1993): Gyermeklélektan következő fejezetei: Gyerek anya nélkül, A félelem kezdetei, Indulati konfliktusok, A vágyak kerülő útjai, A játék öröme, Ismeretek híján elméletképzés, Kettős tudat, Gondolat Kiadó, Budapest.
- Szilvási Léna (2011): Nézőpontok, elméletek, gyakorlatok ... In: A génektől a társadalomig, 28-75. old. [http://www.bdds.hu/sites/default/files/Danis%20et%20a\\_Biztos%20Kezdet%20K%C3%B6tet%20I\\_bel%C3%ADvek.pdf](http://www.bdds.hu/sites/default/files/Danis%20et%20a_Biztos%20Kezdet%20K%C3%B6tet%20I_bel%C3%ADvek.pdf)
- Veczko József A gyermekvédelem alapfogalmai és intézményei 2002. 53-84. old.

**17.tétel: A magyarországi cigány népesség helyzete és „ügye” az államszocializmusban és a rendszerváltás után roma kisebbség helyzete a társadalomban. Szociális munka romákkal.**

- Csongor Anna: A cigányság felemelkedését, integrációját szolgáló programok. Inin: Csongor Anna -Sziklai István (szerk.) Fejlesztéspolitika, stratégiai programalkotás a szociálpolitikában. 137-172. [http://tat.k.elte.hu/dokumentumtar/doc\\_details/2234-fejlesztéspolitika-strategiai-programalkotás-a-szociálpolitikában](http://tat.k.elte.hu/dokumentumtar/doc_details/2234-fejlesztéspolitika-strategiai-programalkotás-a-szociálpolitikában)
- Durst Judit: Innen az ember jobb, hogyha meg is szabadul. Esély, 2002/4. [http://www.pillangokutatas.bffd.hu/kutatas\\_pdf/innen-az-ember-jobb-ha-meg-is-szabadul-drust-judit.pdf](http://www.pillangokutatas.bffd.hu/kutatas_pdf/innen-az-ember-jobb-ha-meg-is-szabadul-drust-judit.pdf)
- Erős Ferenc (szerk.) (1998): Megismerés, előítélet, identitás, Szociálpszichológiai szöveggyűjtemény. Wesley János Lelekeszképző Főiskola. Új Mandátum Kiadó, Budapest
- Hajnáczy Tamás (2015) A pártállam cigánypolitikája. Esély, 2015/5. 54-92. [http://www.esely.org/kiadvanyok/2015\\_5/2015-5\\_2-1\\_Hajnaczky\\_Partallam\\_ciganypolitikaja.pdf](http://www.esely.org/kiadvanyok/2015_5/2015-5_2-1_Hajnaczky_Partallam_ciganypolitikaja.pdf)
- <http://kisebbssegkutato.tk.mta.hu/uploads/files/archive/544.pdf>
- [http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy\\_doc.cgi?docid=A1100179.TV](http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100179.TV)
- Kemény István – Janky Béla – Lengyel Gabriella (2004): A magyarországi cigányság, 1971-2003. Budapest, Gondolat Kiadó – MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézet. 11-36.
- Kósa Eszter (szerk.) (2014) Áttekintés a szegénységben élők társadalmi befogadását célzó fejlesztésekről. Budapest: Autonómia Alapítvány, KÖFE, Lechner Lajos Tudásközpont, Szociális Szakmai Szövetség. , [http://www.melyszegenyseg.hu/dokumentumok/dokumentumtar\\_tartalma/TAMOP513\\_szoc\\_modszertani\\_edok.pdf](http://www.melyszegenyseg.hu/dokumentumok/dokumentumtar_tartalma/TAMOP513_szoc_modszertani_edok.pdf)
- Majtényi Balázs – Majtényi György (2012) Cigánykérdés Magyarországon 1945-2010. Libri, Budapest. 107-180. [http://kisebbssegkutato.tk.mta.hu/uploads/files/olvasoszoba/romaszovegtar/Ciganykerdes\\_magyarorszagon\\_1945\\_2010.pdf](http://kisebbssegkutato.tk.mta.hu/uploads/files/olvasoszoba/romaszovegtar/Ciganykerdes_magyarorszagon_1945_2010.pdf)
- Pulay Gyula: (2009): Az etnikai hovatartozás számbavételi lehetőségei és szükségessége. Esély 4. [http://www.esely.org/kiadvanyok/2009\\_4/01pulay.pdf](http://www.esely.org/kiadvanyok/2009_4/01pulay.pdf)
- Virág Tünde (2006) A gettósodó térség. Szociológiai Szemle 2006/1. 60-76. <http://www.szociologia.hu/dynamic/0601virag.pdf>

**18. tétel: A munkanélküliség fogalma, típusai. A munkaerőpiac alakulása és jellemzői Magyarországon az 1990-es évektől napjainkig. Munkaerőpiaci aktív és passzív eszközök és a munkanélkülieket segítő szociális ellátások és intézmények. Sérülékeny csoportok a munkaerőpiacon. A szociális munkás lehetséges szerepe a munkanélküli emberek ellátásában.**

- Cseres-Gergely Zsombor – Molnár György: Közmunka, segélyezés, elsődleges és másodlagos munkaerőpiac [www.tarki.hu/adatbank-h/kutjel/pdf/b331.pdf](http://www.tarki.hu/adatbank-h/kutjel/pdf/b331.pdf)
- Csoba Judit: Munkaerő-piaci változások, leszakadó társadalmi csoportok Debreceni Egyetem Szociológia és Szociálpolitika Tanszék Debrecen, 2011., <http://mek.oszk.hu/11900/11933/11933.pdf>
- Csoba Judit : Szolgáltatás vagy társadalmi kontroll Esély 2014/3 [http://www.esely.org/kiadvanyok/2014\\_3/2004-3\\_1-1\\_Csoba\\_szolgaltatas\\_vagy.pdf](http://www.esely.org/kiadvanyok/2014_3/2004-3_1-1_Csoba_szolgaltatas_vagy.pdf)
- Dr.Kövér Ágnes:A munkaerőpiaci szempontból sérülékeny társadalmi csoportok. In: Dr. Kövér Ágnes (szerk.) Egyenlő bánásmód és esélyegyenlőség a foglalkoztatáspolitikában. ELTE TáTK 2012 148-192. oldal, [http://tat.k.elte.hu/file/EGYENLO\\_BANASMOD\\_ES\\_ESELYEGYENL.pdf](http://tat.k.elte.hu/file/EGYENLO_BANASMOD_ES_ESELYEGYENL.pdf)
- Farkas Ágnes– Baginé Gavaldik Livia–Marossszéki Emese–Zentai Enikő: A tartós munkanélküliség szociálpszichológiája. In.: Csoba Judit (szerk): Peremhelyzetű társadalmi csoportok társadalmi és munkaerőpiaci integrációja. Szociotéka, Debrecen, 2009. 165-243. old., <http://mek.oszk.hu/13000/13059/13059.pdf>
- Székely Vince: A munkanélküliek segítése In.Somorjai Ildikó (szerk.) Kézikönyv a szociális munka gyakorlatához, 3 SZ Budapest, 2001., [www.palyatanacsadok.hu/html/1tananyag/szekely\\_munkanelk.rtf](http://www.palyatanacsadok.hu/html/1tananyag/szekely_munkanelk.rtf)

**V.) ELTE TáTK SZOCIÁLIS MUNKA MESTERKÉPZÉS záróvizsga tételei 2017/18/1-től:**

*(a tételeknél szereplő irodalmak segítik a tételleírásban szereplő tartalmak áttekintését, a felkészüléshez azonban más szakirodalmi források is használhatók)*

**1. A szociális munka hazai története**

**A szociális munka története, mint szakmai identitásépítő tudásanyag. Szakmatörténeti nézőpontok: status quo vs. reformer megközelítés. A szakember (segítő, szolgáltató, esetmenedzser, szövetséges) és a hozzá forduló (rászoruló, kliens, ügyfél, érintett) szerepének változása. A radikális tradíció a szociális munkában. A rendszerváltozás és szakmatörténeti hatásai: újraformálódó szociális munka, úton a szakmai konszolidáció felé, kontroll vagy képesség tétel, új és újra felfedezett eszközök és új irányzatok a szociális munkában.**

- Andok F.- Tímár Sz. (2002) Dilemmák a szociális munkában. Esély 2002/4
- Bugarszki Zs. (2011) Új szemlélet – a radikális szociális munka megjelenése Magyarországon [http://annyit.blog.hu/2011/03/12/uj\\_szemlelet\\_a\\_radikalis\\_szocialis\\_munka\\_megjelenese\\_magyarorszagon](http://annyit.blog.hu/2011/03/12/uj_szemlelet_a_radikalis_szocialis_munka_megjelenese_magyarorszagon) – utolsó letöltés: 2013. ápr. 22.
- Bugarszki Zs. (2014) A magyarországi szociális munka válsága. Esély 2014/3.
- Pik Katalin (2001): A szociális munka története Magyarországon. Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület, Budapest.
- Parton, N.- O’Byrne, P. (2009): A konstruktív szociális munka néhány irányelve. In: Bányai Emőke (szerk.): Kortárs szociálmunka-elméletek, tereptanítás, szupervízió. Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület és ELTE TáTK Szociális Munka és Szociálpolitika Tanszéke. Budapest.
- Meagher, G. - Parton, N. (2009) A szociális munka modernizálása és a gondoskodás etikája. In: Bányai Emőke (szerk.): Kortárs szociálmunka-elméletek, tereptanítás, szupervízió. Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület és ELTE TáTK Szociális Munka és Szociálpolitika Tanszéke. Budapest.
- Sárkány P. (2011) A szociális munka mint alkalmazott etika. (7-18.) SZOCIÁLIS SZEMLE 2011/1-2., [http://old.szocialismunka.btk.pte.hu/files/tiny\\_mce/File/Szocialis\\_Szemle/SzSz2011\\_1-2\\_7-18.pdf](http://old.szocialismunka.btk.pte.hu/files/tiny_mce/File/Szocialis_Szemle/SzSz2011_1-2_7-18.pdf)

## **2. A szociális munka elméleti kérdései**

**A szociális munka kialakulása a modernitás talaján. A szociális munka társadalmi kontextusának átalakulása a XX. század végén. A globalizáció hatása, a piaci elvek térnyerése. A posztmodern hatása. A szociális munka szerepváltozása. A konstruktivizmus hatása, narratív megközelítés. A reflektív praxiselmélet. Feminista kritikák, a gondoskodás etikája.**

- Dominelli, Lena: Globalizáció, jelenkori kihívások és a szociális munka gyakorlata. In: Bányai Emőke (szerk.) (2011): A globalizáció kihívásai: új irányzatok a szociális munkában és a szociális munka szupervíziójában. Szöveggyűjtemény. 5-15. oldal, [www.tankonyvtar.hu](http://www.tankonyvtar.hu)
- Fehér Boróka (2010): A narratív segítő beszélgetés. Esély, 3. szám, 66-88-old.
- Wei-he, Guo és Ming-sum, Tsui: A rezilienciától a rezisztenciáig. Az erősségeket középpontba állító szemlélet rekonstrukciója a szociális munka gyakorlatában. In: Bányai Emőke (szerk.) (2011): A globalizáció kihívásai: új irányzatok a szociális munkában és a szociális munka szupervíziójában. Szöveggyűjtemény. 63-73. oldal, [www.tankonyvtar.hu](http://www.tankonyvtar.hu)
- Meagher, Gabrielle és Parton, Nigel: A szociális munka modernizálása és a gondoskodás etikája. In: Katz Katalin – Bányai Emőke /vál. és szerk./ (2009): Kortárs szociálmunka elméletek, tereptanítás, szupervízió. Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület, ELTE TáTK, Budapest, 11-40.
- Patron, Nigel & O’Byrne, Patrick: A konstruktív szociális munka néhány irányelve. In: Katz Katalin – Bányai Emőke /vál. és szerk./ (2009): Kortárs szociálmunka elméletek, tereptanítás, szupervízió. Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület, ELTE TáTK, Budapest, 63-84.

## **3. Jóléti államok. Komparatív szociálpolitika**

**A komparatív szociálpolitika elméleti és módszertani kérdései. Jóléti állam-tipológiák. Esettanulmányok: a liberális (USA), konzervatív (Németország) és a szociáldemokrata (Svédország) jóléti modell. Az Európai Szociális Modell. A magyar jóléti rendszer helye a jóléti tipológiákban. Nyugdíjrendszer-tipológiák. A személyes szociális szolgáltatások tipologizálása. Az európai jóléti államok előtt álló kihívások és az egyes modellek problémakezelő kapacitása. Jóléti állam-elméletek és stratégiák a 21. század elején.**

- Arts, Wil és Gelissen, John: A jóléti kapitalizmus három világa – vagy több? Jelentés a jelenlegi helyzetről, In: Nyilas Mihály (szerk.): A jóléti állam a 21. században (JÁ21), HRSZE 2009. 49-79.
- Cerami, Alfio: Változó Közép-Európa: a jólét és a szociális segélyezés kialakuló modelljei, Esély, 2009/1.
- Esping-Andersen, Gösta: Mi a jóléti állam? In: Ferge Zsuzsa – Lévai Katalin szerk.: A jóléti állam. T-Twins, Bp. 1991. 116-135.
- Esping-Andersen, Gösta: Ismét a Jó Társadalom felé? Esély 2006/6.
- Ferge Zsuzsa (2006) ...mindig más történik. A jóléti állam lehetséges jövőképei Magyarországon 2015-ig. In: Tausz Katalin (szerk.) A társadalmi kohézió erősítése. Budapest: Új Mandátum Könyvkiadó, 54-67. [http://www.fergezszuzsa.hu/docs/mindig\\_mas\\_tortenik.pdf](http://www.fergezszuzsa.hu/docs/mindig_mas_tortenik.pdf)
- Flora, Peter: Növekedés a határokig In: Andorka R, S. Hradil, J. L. Peschar szerk.: Társadalmi rétegződés. Aula, Bp. 1994. 503-531.
- Jensen, Carsten: A jóléti szolgáltatások és transferek világi, Esély 2009/6.
- Nyilas Mihály: A „Szociális Európa” esélyei és az európai jóléti rendszerek átalakítása. In: Tausz Katalin szerk.: A társadalmi kohézió erősítése, Új Mandátum Kiadó Bp. 2006. 30-53. <http://mek.oszk.hu/10700/10764/10764.pdf>
- Pierson, Christopher: Három kihívás, in Nyilas Mihály (szerk.): A jóléti állam a 21. században, HRSZE 2009. 353-396.
- Scharpf, W. Fritz: A globalizáció és a jóléti állam, JÁ21, 133-168.

- Szelewa, Dorota –Polakowski, Michal: Ki törődik gyerekekkel? A gyermekgondozási rendszerek változó mintái Kelet-Közép-Európában, Esély 2009/1.
- Wiseman, Michael: Segélyért dolgozni az Egyesült Államokban. In: Nyilas Mihály szerk.: Nemzetközi kitekintés a foglalkoztatási- és jóléti politikák alakulásáról 175-201. o. [http://tat.k.elte.hu/dokumentumtar/cat\\_view/693-e-tananyagok?start=15](http://tat.k.elte.hu/dokumentumtar/cat_view/693-e-tananyagok?start=15)

#### **4. Uniós forrásrendszerek az esélyegyenlőség javításában**

**Az EU források felhasználását megalapozó stratégiai dokumentumok, szabályozók, intézményi keretek jellemzői az esélyegyenlőség szempontjának középpontba helyezésével. Az EU támogatási rendszereinek működési jellemzői. Az egyes fejlesztések hatása a szociálpolitika hagyományos célcsoportjaira, illetve eszközrendszerére.**

- Csongor Anna – Sziklai István (szerk.) (2012): Fejlesztéspolitika, Stratégiai programalkotás a szociálpolitikában; e-jegyzet, ELTE TáTK, 7-269. old Forrás: <http://www.tatk.elte.hu/kiemelt-projektjeink/kepzesfejleszt-es-osszetartozasert>
- SZIKLAI István (szerk.) (2012): Az Európai Unió szociális politikái; e-jegyzet, ELTE TáTK Forrás: [http://www.tatk.elte.hu/dokumentumtar/cat\\_view/693-e-tananyagok?start=10](http://www.tatk.elte.hu/dokumentumtar/cat_view/693-e-tananyagok?start=10)
- HORVÁTH Zoltán (2011): Kézikönyv az Európai Unióról, nyolcadik, átdolgozott kiadás., Magyar Országgyűlés (fejezetek: Az EU költségvetésének szerkezete; A 2007-2013-as időszak többéves pénzügyi terve; A regionális támogatások-; A gazdasági és társadalmi kohézió politikája; Az agrárpolitikáról szóló fejezet)

#### **5. A rendszerváltás utáni hazai szociálpolitika**

**Előzmények (államszocializmus szociálpolitikája). Társadalmi helyzetkép főbb változásai. Rendszerváltás utáni időszak: Lehetséges magyarázatok - Mit mondanak a kutatások? A szociális ellátórendszer intézményi változásai. Az államháztartáson belüli szociális kiadások alakulása. A szociális ellátások szerepe az egyének, családok életében.**

- Ferge Zsuzsa (2017): Magyar társadalom-és szociálpolitika 1990-2015. Osiris Kiadó, Budapest
- Kolosi Tamás – Tóth István György (2008) A rendszerváltás nyertesei és vesztesei – generációs oldalnézetből. Tíz állítás a gazdasági átalakulás társadalmi hatásairól In: Kolosi T. – Tóth I. Gy. (szerk.) Társadalmi Ríport 2008 TÁRKI, Bp.
- Ladányi János (2012): Leselejtettek. L'Harmattan Kiadó, Bp. 2012 (IV. fejezet, 133-172.)
- Mózer Péter (2011): Szociálpolitikai jövő időben. Esély 2011/6
- Szalai Júlia (2007): Nincs két ország ...? Társadalmi küzdelmek az állami (túl)elosztásért a rendszerváltás utáni Magyarországon. Osiris Kiadó, Bp., 2007. (70-94.)

#### **6. A szociális munka jogszabályi környezete**

**A társadalombiztosítási, családtámogatási és segélyezési rendszer fejlődésének ismertetése a rendszerváltástól napjainkig, különös tekintettel a jogi szabályozásnak a javak újraelosztására gyakorolt, valamint munkaösztönző / ellenöztönző hatására. A szociális szolgáltatási rendszer átalakításának lehetséges irányai és megoldásai.**

- Bányai Emőke: Szociális esetek gyűjteménye a szociális joghoz kapcsolódóan. Elektronikus jegyzet
- Darvas Ágnes - Farkas Zsombor – Győri Péter – Kósa Eszter – Mózer Péter – Zolnay János: A szociálpolitika egyes területeire vonatkozó szociálpolitikai javaslatok. Esély 2013. 6.
- Hoffman István: A járás helye a magyar közigazgatás rendszerében. Magyar Közigazgatás. Új folyam 2.1. sz. (2012 március)
- Juhász Gábor és Tausz Katalin: Szociális jog. (A 2011. december 31-én hatályos állapot szerint).
- A TÁMOP-4.1.2-08/2/A/KMR-2009-0043 – „A szociálpolitikus és a szociális munkás képzés megújítása az ELTE és a BCE együttműködésében” (SZOCMEG) projekt keretében készült elektronikus kiadvány, Budapest 2012
- Juhász Gábor: A szociális jog fejlődése Magyarországon 1985/90-2005. In: Jakab András – Takács Péter (szerk.): A magyar jogrendszer átalakulása 1985/90-2005. II. kötet. Budapest, Gondolat Kiadó 2007. 766-787. o.

#### **7. Foglalkoztatás – munkanélküliség – inaktivitás. Foglalkoztatási hátrányok**

**A munkaerő-piaci ellátórendszer változó jogszabályi és intézményi környezete. 6. A munkanélküliség kezelésének eszközrendszere (passzív, aktív eszközök; aktiválási programok; közmunka stb.) A foglalkoztathatóság fejlesztése és a foglalkoztatás bővítésének lehetőségei a szociális munka szemszögéből.**

- Bakó Tamás - Lakatos Judit: A MAGYARORSZÁGI MUNKAPIAC 2015-BEN
- [http://econ.core.hu/file/download/mt\\_2015\\_hun/munkapiac.pdf](http://econ.core.hu/file/download/mt_2015_hun/munkapiac.pdf)
- Csoba Judit: A tisztességes munka L'Harmattan, Bp., 2010. (2-3. és 7-8. fejezet)
- Csoba Judit (2010): A közfoglalkoztatás régi/új rendszere Esély 2010/1, [http://www.esely.org/kiadvanyok/2010\\_1/01csoba.indd.pdf](http://www.esely.org/kiadvanyok/2010_1/01csoba.indd.pdf)
- Cseres-Gergely Zsombor – Molnár György: Közmunka, segélyezés, elsődleges és másodlagos munkaerőpiac, [www.tarki.hu/adatbank-h/kutjel/pdf/b331.pdf](http://www.tarki.hu/adatbank-h/kutjel/pdf/b331.pdf)
- Scharle Ágota: A munkapiaci szakpolitika eszközei(2015. május – 2016. március)
- [http://econ.core.hu/file/download/mt\\_2015\\_hun/szakpolitika.pdf](http://econ.core.hu/file/download/mt_2015_hun/szakpolitika.pdf)
- Simonyi Ágnes (2012): Aktivizálás – foglalkoztatás- és szociálpolitikák, Esély 2012/2.

- (valamint: [www.afsz.hu](http://www.afsz.hu) statisztika menüpont)

### **8. Szegénység, kirekesztés - elméletek és tények.**

**Alapfogalmak, mérési módszerek. A szegénység okai, tényei. A szegénység történeti metszetben. A szegénység szubkultúrája, deprivációs ciklus. A szegénység kezelésének eszközei: segélyezés. A segélyezés technikai kérdései. Fogalmi rendszerek. A magyar segélyezési rendszer. A szegénység kezelésének eszközei: aktiválás, workfare, prisonfare. Kirekesztettség és kiilleszkedés. A gyerekek helyzete.**

- Castel, Robert: A nélkülözéstől a kivetettséig. Esély 1993/3. [http://www.esely.org/kiadvanyok/1993\\_3/anelkulozestol.pdf](http://www.esely.org/kiadvanyok/1993_3/anelkulozestol.pdf)
- Esping-Andersen, Gosta (2008): Egy gyermekközpontú társadalmi beruházási stratégia. Esély 2008/5 [http://www.esely.org/kiadvanyok/2008\\_5/ESPING.pdf](http://www.esely.org/kiadvanyok/2008_5/ESPING.pdf)
- Ferge Zsuzsa (2012): Vágányok és vakvágányok a társadalompolitikában. L'Harmattan, 2012, Budapest, 67-102. old. (A kirekesztés útjai)
- Lakner Zoltán (2005): A megszakított folyamatosság. Változó prioritások a rendszerváltás utáni magyar szociálpolitikában. <http://www.szmm.gov.hu/main.php?folderID=1390&articleID=4978&ctag=articlist&iid=1>
- Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia – mélyszegénység, gyermekszegénység, romák (2011-2020) [http://ec.europa.eu/justice/discrimination/files/roma\\_hungary\\_strategy\\_hu.pdf](http://ec.europa.eu/justice/discrimination/files/roma_hungary_strategy_hu.pdf)
- Scharle Ágota (2012): A tartós szegénység csökkentésének lehetséges eszközei Magyarországon. In: Felemelkedés közös erővel: a tartós mélyszegénység csökkentése célhoz kötött támogatások révén. Haza és Haladás Közpolitikai Alapítvány 2012. [http://www.tarki.hu/hu/news/2012/kitekint/20120329\\_haha\\_tanulmany.pdf](http://www.tarki.hu/hu/news/2012/kitekint/20120329_haha_tanulmany.pdf)
- Sen, Amartya: Társadalmi kirekesztés: Fogalom, alkalmazás és vizsgálat. Esély 2004/4. [http://www.szochalo.hu/index.php?id=772&tx\\_ttnews\[pointer\]=1&tx\\_ttnews\[tt\\_news\]=102351&tx\\_ttnews\[backPid\]=1370&cHash=dbc17dda15](http://www.szochalo.hu/index.php?id=772&tx_ttnews[pointer]=1&tx_ttnews[tt_news]=102351&tx_ttnews[backPid]=1370&cHash=dbc17dda15)
- Szalai Júlia: A jóléti fogda. Esély 15. 2004. 6. (19-36.); Esély 16. 2005.1. (3-32.) [http://www.fszek.hu/szociologia/szszda/publik\\_szalai01.html](http://www.fszek.hu/szociologia/szszda/publik_szalai01.html)
- (valamint a témához kapcsolódó legfrissebb KSH és TÁRKI kiadványok)

### **9. A cigányság helyzete**

**Definíciók, számok, kutatások. Underclass és hátrányos helyzet. Jogszabályi háttér. Történelmi előzmények (Mária Terézia, II. József, a roma holokauszt, a szocializmus cigánypolitikája). Cigányság és a rendszerváltás. A foglalkoztatás, a lakhatás és az oktatás kérdései. Cs program és telepfelszámolás. Szegregáció és antiszegregációs politikák. Célzott programok. A roma integráció évtizede. A felzárkózási stratégia.**

- Állami Számvevőszék Fejlesztési és Módszertani Intézet (2008): A magyarországi cigányság helyzetének javítására és felemelkedésére a rendszerváltás óta fordított támogatások mértéke és hatékonysága, <http://www.asz.hu/tanulmanyok/2008/a-magyarorszag-ciganysag-helyzetenek-javitasara-es-felemelkedesere-a-rendszervaltas-ota-fordított-tamogatások-merteke-es-hatekonysaga/t206.pdf>
- Csongor Anna (2012): A cigányság felemelkedését, integrációját célzó programok in: Sziklai István – Csongor Anna (szerk.): Fejlesztéspolitika, stratégiai programalkotás a szociálpolitikában <http://www.tatk.elte.hu/kiemelt-projektjeink/kezesfejleszt-es-osszetartozasert>,
- Kemény István - Janky Béla – Lengyel Gabriella (2004): A magyarországi cigányság 1971-2003. Gondolat Kiadó, Budapest, 2004. <http://www.mtaki.hu/A-magyarorszag-ciganysag-1971-2003/4/121/2>
- Lengyel Gabriella (2008): Cigány telepek egykor és ma. [http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/magyarorszag-kisebbsgek/2008/EOKIK/Ciganynak\\_lenni\\_magyarorszagon\\_jelentes\\_2002\\_2006/pages/005\\_ciganytelepek\\_egyor.htm](http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/magyarorszag-kisebbsgek/2008/EOKIK/Ciganynak_lenni_magyarorszagon_jelentes_2002_2006/pages/005_ciganytelepek_egyor.htm)
- Németh Nándor (szerk.) (2011): Helyi kezdeményezésű gazdaságfejlesztési programok vizsgálata. Esettanulmányok. MTA Közgazdaságtudományi Intézet. 2011, [www.econ.core.hu/file/download/ktik14/ktik14\\_book.pdf](http://www.econ.core.hu/file/download/ktik14/ktik14_book.pdf)
- Zolnay János (2008): Vákuumfalvak, vákuumiskolák. Beszélő, 2008. június, 13. évfolyam, 6. szám

### **10. Szervezetek működése, szervezetpszichológia**

**A munkavégzés körülményeinek, a szervezetek felépítésének változásai a 21. században. Hagyományos szervezetelméletek és innovatív megközelítések. A szervezetek kutatásának története, főbb elméletei, a szervezetek életének főbb lélektani-társadalmi csomópontjai. Kreatív válaszok az új kihívásokra.**

- Allen, D. (2002) Getting Things Done – The Art of Stress-Free Productivity. New York: Penguin Books.
- Aronson, E. & Tavis, C. (2009) Történet hibák (de nem én tehetek rólok). Az öngazolás lélektana. Budapest: Ab Ovo.
- Bock, L. (2015) A Google titok. Budapest: Bookline Könyvek.
- Catmull, E. (2014) Creativity, Inc. London: Random House.
- Csíkszentmihályi Mihály (1997) Flow – Az áramlat: A tökéletes élmény pszichológiája. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Gladwell, M. (2007) Fordulópont. Budapest: HVG Könyvek.
- Isaacson, W. (2011) Steve Jobs életrajza. Budapest: HVG Könyvek.

- Pink, D. H. (2010) Motiváció 3.0. Budapest: HVG Könyvek.
- Sandberg, S. (2013) Dobd be magad. Budapest: HVG Könyvek.
- Susan, C. (2013) Csend: A hallgatás ereje egy harsány világban. Budapest: Háttér Kiadó.

### **11. Szolgáltatásfejlesztés, projekttervezés és megvalósítás a szociális szolgáltatásokban**

A hazai szolgáltatások főbb strukturális jellemzői, a szolgáltatási rendszer törvényszerűségei. A hazai szociális szolgáltatási ellátórendszerek feszültségpontjai és az ezekre vonatkozó átfogó reformjavaslatok. A szolgáltatásfejlesztéshez és szolgáltatástervezéshez szükséges ismeretek. A projektek tervezésével, előkészítésével, az egyes lépések logikai összefüggéseivel, a megvalósítás monitorozásával és elemző értékelésével összefüggő ismeretek

- Autonomia Alapítvány: Projekttervezés – Jegyzet, [http://autonomia.hu/sites/default/files/v2\\_files/documents/270/projekttervezes.pdf](http://autonomia.hu/sites/default/files/v2_files/documents/270/projekttervezes.pdf)
- Győri Péter (2012): Elszabotált reformok. Esély 2012/2.
- Hoffman István: A helyi önkormányzatok szerepe a személyes jellegű szociális szolgáltatások megszervezésében Esély 2011/6, [http://www.esely.org/kiadvanyok/2011\\_6/02hoffman.pdf](http://www.esely.org/kiadvanyok/2011_6/02hoffman.pdf)
- Kovács Katalin – Lados Mihály – Somlyódiné Pfeil Edit: Közszolgáltatás-szervezési kihívások kistéleplési környezetben. In: Kovács K. – Somlyódiné Pfeil E. (szerk.): Függőben. KSZK ROP3.1.1. Programigazgatóság, Budapest, 2008, 9-43. old.
- [http://www.nki.gov.hu/images/tudasbazis/archiv/3/fuggoben\\_kozszolgaltatas\\_szervezese\\_a\\_kistelepulesek\\_vilagaban](http://www.nki.gov.hu/images/tudasbazis/archiv/3/fuggoben_kozszolgaltatas_szervezese_a_kistelepulesek_vilagaban)
- Kónig Éva (szerk): Stratégiai tervezés a szociális munkában. Szociotéka, Debrecen, 2011 [http://szocioteka.unideb.hu/documents/5modul\\_strategia.pdf](http://szocioteka.unideb.hu/documents/5modul_strategia.pdf)
- Projekttervezés – NFÜ Pályázati tanácsadás, [www.nfu.hu/download/3017/12\\_projektterv.pdf](http://www.nfu.hu/download/3017/12_projektterv.pdf)

### **12. Kutatásmódszertan**

A humán szolgáltatások, a segítő tevékenység konkrét gyakorlatának, eredményességének, hatásosságának kutatási lehetőségei, a programkészítéshez szükséges előzetes vizsgálatok módszerei. A szociális munkás kutatómunkája során alkalmazható technikák és módszerek, az egyes módszerek előnyei és korlátai. Az érintettek bevonásának kérdései. A kutatással kapcsolatos etikai kérdések.

- Babbie, Earl: A társadalomtudományi kutatás gyakorlata, hatodik kiadás, Budapest, Balassi Kiadó, 2001: 3. részből 273-315-ig, illetve 171-197-ig
- Csillag Sára: A kooperatív akciókutatás elmélete és gyakorlata, [https://www.researchgate.net/publication/311369110\\_A\\_kooperativ\\_akciokutatas\\_elmelete\\_es\\_gyakorlata](https://www.researchgate.net/publication/311369110_A_kooperativ_akciokutatas_elmelete_es_gyakorlata)
- Dávid Beáta – Magvas Mária (2011): „A munkakapcsolat határozza meg a jelzőrendszert”, Esély, 2011. 5., [http://www.esely.org/kiadvanyok/2011\\_5/02david.indd.pdf](http://www.esely.org/kiadvanyok/2011_5/02david.indd.pdf)
- Gál Veronika: Mentális térképek elméletben és gyakorlatban, [http://epa.oszk.hu/01900/01951/00001/pdf/teruletfejlesztes\\_es\\_innovacio\\_EPA01951\\_2007\\_01\\_17-22.pdf](http://epa.oszk.hu/01900/01951/00001/pdf/teruletfejlesztes_es_innovacio_EPA01951_2007_01_17-22.pdf)
- Kovács Éva (szerk): Közösségtanulmány, Néprajzi Múzeum – PTE-BTK, 2007, <http://kisebbssegkutato.tk.mta.hu/uploads/files/olvasoszoba/regiokonyvek/kozossegtanulmany.pdf>
- Kovács Éva: Interjú módszerek és technikák, [http://mmi.elte.hu/szabadbolcseszlet/mmi.elte.hu/szabadbolcseszlet/index72c4.html?option=com\\_tanelem&id\\_tanelem=835&tip=0](http://mmi.elte.hu/szabadbolcseszlet/mmi.elte.hu/szabadbolcseszlet/index72c4.html?option=com_tanelem&id_tanelem=835&tip=0)
- Letenyi László: Településkutatás – I-II., Új Mandátum – Ráció, Budapest, 2006., [http://www.tettconsult.eu/new/szoveges\\_htm/telepkutatasi.htm](http://www.tettconsult.eu/new/szoveges_htm/telepkutatasi.htm)
- Málóvics és mts-i: Részvételi akciókutatással a társadalmi kirekesztés ellen, <http://real.mtak.hu/17459/1/2589-7076-1-PB.pdf>
- Rész Levente: „Az a szép a vendéglátásban...” Esettanulmány és dokumentáció a szociális munkában, [http://www.vanesely.hu/ncta\\_pdf/frissit2011/Resz\\_Az\\_a\\_szep.pdf](http://www.vanesely.hu/ncta_pdf/frissit2011/Resz_Az_a_szep.pdf)
- Sik Dorka és Szécsi Judit: A fókuszcsoport, mint módszer szerepe a szociális munkában, [http://www.ncsszi.hu/download.php?file\\_id=1998](http://www.ncsszi.hu/download.php?file_id=1998) vagy [http://epa.oszk.hu/02900/02943/00065/pdf/EPA02943\\_kapocs\\_2015\\_1\\_80-89.pdf](http://epa.oszk.hu/02900/02943/00065/pdf/EPA02943_kapocs_2015_1_80-89.pdf)
- Síklaki István: A fókuszcsoport. [users.atw.hu/empirdokk/doc/Sik.doc](http://users.atw.hu/empirdokk/doc/Sik.doc)
- Sipos Erika: „Olvasható városok” ..., [http://elib.kkf.hu/okt/publ/tek\\_2010\\_31.pdf](http://elib.kkf.hu/okt/publ/tek_2010_31.pdf)
- Szántó Zoltán: A társadalmi kapcsolatháló-elemzés szociometriai gyökerei, <http://www.socialnetwork.hu/cikkek/7%20szantohalo.pdf>
- Vajda Júlia: A terápiás hatás, mint melléktermék: [http://imago.mtapi.hu/a\\_folyoirat/e\\_szovegek/pdf/\(17\)2006\\_1/123-136\\_Vajda-Julia.pdf](http://imago.mtapi.hu/a_folyoirat/e_szovegek/pdf/(17)2006_1/123-136_Vajda-Julia.pdf)
- Vámos Ágnes: Közösségi tanulás – akciókutatás, [http://rmpsz.ro/uploaded/tiny/files/magiszter/2015/tavasz/08vamoskozossegi46\\_61.pdf](http://rmpsz.ro/uploaded/tiny/files/magiszter/2015/tavasz/08vamoskozossegi46_61.pdf)

### **13. A szociális munkában alkalmazott korszerű eljárások**



**A videótréning elméleti háttere és alkalmazása. Mediáció. Resztoratív technikák. Családi csoportkonferenciák. Nyílt kommunikáció. A segítő kapcsolat rogersi felfogása. A segítő beszélgetés és a játszmák kezelése. A szociális csoportmunka sajátosságai. A művészetterápiák módszerei, eszköztára, és a szociális munka különböző területein történő alkalmazási lehetőségei. Fókuszolás.** (A záróvizsgára történő felkészülés során elsősorban a „Módszerek” kurzus-blokk keretében elsajátított ismeretekre szükséges támaszkodni és az azokhoz kapcsolódó szakirodalmak felhasználása ajánlott.)

- B. Erdős Márta, Kelemen Gábor (2009): Színházterápia drogfüggőkkel: a kapcsolati világ újrateremtése in: Demetrovics, Zs. (szerk.) Az addiktológia alapjai III, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 403-413.
- Ban, Paul Zoltan (2002): Csoportos családi konferenciák: a családok képessé tételének és erősítésének nemzetközi gyakorlata. Család, Gyermek, Ifjúság, 3. szám, <http://www.csagyi.hu/jo-gyakorlatok/nemzetkozi/item/130>
- Bányai Emőke-Szilvási Léna /szerk./ (2003): Családtámogató programok Nyugat-Európában. Animula, Budapest
- Barcy Magdolna: Segítő módszerek, fejlesztő-támogató eljárások - Hatékonyságuk, alkalmazásuk, technikáik (Egyéneknek, csoportoknak és közösségeknek), ELTE, 2012, file:///C:/Users/Sz%C3%A9csi%20Judit/Downloads/SEG%C3%8DT%C5%90\_M%C3%93DSZEREK\_FEJLESZT%C5%90\_T%C3%81MOGAT%C3%93\_ELJ%C3%81R%C3%81SOK.pdf
- Bettelheim, Bruno (1976): A mese bűvölete és a bontakozó gyermeki lélek, Gondolat Kiadó, Budapest
- Boldizsár Ildikó (2013): Meseterápia, Magvető Kiadó, Budapest
- Fellegi Borbála (2009): Út a megbékéléshez: a helyreállító igazságszolgáltatás intézményesülése Magyarországon. Budapest, Napvilág.
- Gendlin, E.T. (2002): Fókuszolás, Edge 2000, Budapest
- Gendlin, E.T. (2009): Álomfejtés-testünk bölcsessége, Edge 2000, Budapest
- Hász Erzsébet (1995): Irodalomterápia I. Szöveggyűjtemény, Gondolat-Animula, Budapest
- Járó Katalin (Szerk.) (1999): Játszmák nélkül. Bp., Helikon K. (452-470 old.)
- Juhász Sándor (szerk.) (1991): Nonverbális pszichoterápiák, Animula Kiadó, Budapest, <http://www.irodalomterapia.hu/konyvek-irasok.php>
- Lindenbergerné Kardos Erzsébet (2005): Zeneterápia szöveggyűjtemény, Kulcs a muzsikához kiadó, Pécs
- Merényi Márta A táncterápia kialakulása, fejlődése, [http://tancterapia.net/cikkgyujtemeny\\_merenyi.htm](http://tancterapia.net/cikkgyujtemeny_merenyi.htm)
- Rogers, C. (2003): Valakivé válni. Bp., EDGE, 73-97.o
- Rogers, Carl R. (2003): Valakivé válni, Edge 2000, Budapest
- Rudas János (2007): Delfi örökösei, Léleken Otthon Kiadó, Budapest
- Schepers, G.- König, C. (2002): A családok segítésének új módszere: módszertani és elméleti alapok. Animula, Budapest

#### **14. Reflektív praxis**

**A reflektív gyakorlat és a reflektáló szakember. Donald Schön a reflektív gyakorlatról. Szerepek és kapcsolatok: a személyes életkörülmények és a strukturális körülmények közötti kapcsolat megértésének jelentősége a szakmai gyakorlatban. Gyakorlat és szakértelem, a professzionalizmus kérdései. Esélyteremtés és hatalom. Reflektálás a szakmai gyakorlatra.**

- Finlay, L. (2008) Reflecting on 'Reflective practice', PBPL paper 52. A discussion paper prepared for PBPL CETL. (Csatolva az irodalom jegyzékhez), [http://www.open.ac.uk/opencetl/sites/www.open.ac.uk.opencetl/files/files/ecms/web-content/Finlay-\(2008\)-Reflecting-on-reflective-practice-PBPL-paper-52.pdf](http://www.open.ac.uk/opencetl/sites/www.open.ac.uk.opencetl/files/files/ecms/web-content/Finlay-(2008)-Reflecting-on-reflective-practice-PBPL-paper-52.pdf)
- Gardner, F. (2009) Affirming values: using critical reflection to explore meaning and professional practice, Reflective Practice, 10:2, 179-190, To link to this article: <http://dx.doi.org/10.1080/14623940902786198>
- Miehl, D. and Moffatt, K. - Constructing Social Work Identity Based on the Reflexive Self, *British Journal of Social Work* (2000) **30**, 339-348., [https://www.researchgate.net/publication/30941044\\_Constructing\\_Social\\_Work\\_Identity\\_Based\\_on\\_the\\_Reflexive\\_Self](https://www.researchgate.net/publication/30941044_Constructing_Social_Work_Identity_Based_on_the_Reflexive_Self)
- Schon, D. A. (1983) *The Reflective Practitioner: How Professionals Think in Action* (US, Basic Books).
- Szerepek és kapcsolatok a szociális munkában : olvasókönyv (borítócím) Olvasókönyv a Szerepek és kapcsolatok a szociális munkában című tankönyvhöz ; [Szerepek és kapcsolatok a szociális munkában : olvasókönyv] / Egészség, jólét és gyakorlat című angol szöveggyűjteményt szerk. Jan Walmsley [et al.] ; a magyar nyelvű változatot szerk. Illyné Újvári Irén, Veszprémi Egyetem, 1998, <https://www.vhf.hu/sites/default/files/segedletek/olvasokonyv.pdf>

#### **15. Egy adott szociális csoport - helyzete, ellátórendszer, szociális munka (a hallgató választása alapján a következő ellátotti csoportok közül két témában: hajléktalan emberek, szenvedély problémákkal küzdők, pszichiátriai betegek, fogyatékos emberek, gyermekek, gyerekes családok, időskorúak, munkanélküli emberek)**

A kiválasztott klienscsoport sokszempontú bemutatása. A klienscsoporttal kapcsolatos statisztikák, szociológiai, pszichológiai szociálpolitikai jellemzők, jogszabályok és intézményrendszer. Kapcsolódó szociális munka elméletek, módszerek, sajátosságok. Az ellátórendszerre irányuló reformjavaslatok. A záróvizsgára történő felkészülés során a klienscsoportokat érintő kurzusok tematikái és az ott javasolt szakirodalmak az irányadóak (további források a témához kapcsolódó aktuális kérdésekről: KSH kiadványok, Kapocs, Esély, TÁRKI, Budapest Intézet stb.).

## VI.) ELTE TáTK NEMZETKÖZI TANULMÁNYOK ALAPKÉPZÉS szakdolgozati követelmények és záróvizsga tételek 2017/18/1-től:

### Szakdolgozat követelményei (nemzetközi tanulmányok alapképzés)

#### Tartalmi követelmények

##### Absztrakt

- **terjedelem: 300 (+/- 50) szó**

##### Bevetető fejezet

- a téma megjelölése, a témaválasztás szakmai indoklása a szakirodalom tükrében,
- a szakdolgozó témával kapcsolatos hipotézise, kutatási kérdése
- a feldolgozás módszere
- a dolgozat felépítésének ismertetése

##### A téma fő- és al- illetve közcímekkel tagolt elemző kifejtése:

- A tagolás történhet az egyes kérdéskörök vagy időbeliség szerint
- a témával kapcsolatos fontosabb hazai és nemzetközi szakirodalom és kutatási eredmények áttekintése
- A téma elméleti keretbe való illesztése
- A feldolgozás során használt fogalmak értelmezése, definiálása
- A hipotézis megerősítése vagy cáfolata, vagy empirikus vizsgálati anyag elemzése, logikus érvelés összefüggésrendszerbe helyezése, a szakirodalom főbb állításai – a szakdolgozat jellegének megfelelően

##### Összefoglalás

- Következtetések
- Az eddigi kutatási eredményektől való eltérés (vagy azok megerősítése)

#### Formai követelmények

- Tartalomjegyzék (a dolgozat elején)
- A dolgozat belső tagolása, az egyes fejezetek, alfejezetek stb. számozással való elkülönítése Hivatkozások (a lap alján, szöveg közben stb)
- A dolgozat befejezése után következnek a mellékletek, függelékek, dokumentumok. (Táblázatok a szövegben is elhelyezhetők!) Amennyiben több van belőlük, számozott formában, a forrás megjelölésével.
- A témával kapcsolatos – hivatkozott – fontosabb irodalom szerzők szerinti abc rendben való felsorolása (szerző, cím, kiadó, a megjelenés helye, a megjelenés éve, folyóiratoknál a folyóirat száma)
- **2,5 centiméteres margók**
- 1,5-es sortávolság
- 12-es betűméret (Calibri)
- oldalszámozás jobb oldalon alul
- **11 000 (+/- 1500) szó tartalmi rész lábjegyzetekkel együtt, ebben nincs benne az első oldal, a tartalomjegyzék, mellékletek, függelékek, stb**

### ZÁRÓVIZSGA tételek (nemzetközi tanulmányok alapképzés)

#### 1. tétel: A modern demokráciák jellemzői és kihívásai

Témakörök:

1. Mik a jelenkori demokratikus politikai rendszerek jellemzői, és a demokratikus kormányformák sajátosságai?
2. Mit értünk politikai kultúra, politikai szocializáció, ideológiák és társadalmi törésvonalak alatt, és milyen szerepet játszanak ezek a jelenségek a politikai rendszerek alakításában?
3. Mutassa be a főbb hatalomfelfogásokat, jelenkori demokratikus és nem-demokratikus rendszerek példáival illusztrálva!
4. Milyen dilemmák és kihívások formáltak a tranzitológia tudományterületét, és milyen kérdések dominálják napjainkban?

*Irodalom:*

*Sartori, Giovanni: Összehasonlító alkotmánymérnökség. A kormányzati rendszerek struktúrái, ösztönzői, teljesítményei. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2003.*

*Goodin, R. E. – Klingemann, H-D.: A politikatudomány új kézikönyve. Budapest, Osiris Kiadó 2003. (különösen a 14. fejezet)*

*Schmitter, Philippe C. – Karl, Terry Lynn (1991): What democracy is... and is not. Journal of Democracy, Vol. 2, No. 2, Summer 1991, pp. 75-88.*

*Gallai Sándor – Török Gábor (szerk.): Politika és politikatudomány. Budapest, Aula Kiadó, 2005. (vagy egyéb kiadások, különös tekintettel a 2., 5., 6., 7., 10., 11., 13. és 15. fejezetek)*

*Bihari Mihály–Pokol Béla: Politológia. 10. átdolgozott kiadás, Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó 2009, illetve bármely későbbi kiadás.*

**2. tétel: A vesztfáliai rend és Vesztfália mítosza**

Témakörök:

1. Vesztfália fogalmának meghatározása, példák nem vesztfáliai jellegű rendszerre a történelemből és a jelenből
2. Vesztfália történeti és normatív kritikái
3. A szuverenitás és az emberi jogok kapcsolata

Irodalom:

Andreas Osiander: *Sovereignty, International Relations and the Westphalian Myth*. *International Organization*, 2001. 251-287. o. (pdf elérhető)

Luke Glanville (2013) *The Myth of "Traditional" Sovereignty*, *International Studies Quarterly*, Volume 57, Issue 1, 1 March 2013, Pages 79–90.

Kofi A. Annan (1999) *Two concepts of sovereignty*, 18 September *The Economist* (<http://www.economist.com/node/324795>)

Jack Donnelly (1998) *Human Rights: A New Standard of Civilization? International Affairs* (Royal Institute of International Affairs 1944-) Vol. 74, No. 1 (Jan., 1998), pp. 1-23 (letölthető)

**3. tétel: A nemzetközi társadalom és a nemzetközi rendszer**

Témakörök:

1. Mit értünk nemzetközi társadalom alatt?
2. Mit jelent a 'standard of civilization' fogalma?
3. Hogyan értelmezné a nemzetközi társadalom 'struktúráját'?

Irodalom:

Hedley Bull (1977) *The Anarchical Society*, Palgrave

Marton Péter - Barry Buzan és az Angol Iskola (recenzió) <http://www.grotius.hu/publ/displ.asp?id=PKHCDDP>

Baylis, Smith, Owens (2014) *The Globalization of World Politics*, Oxford University Press. (A könyvtárunkban megvan)

Jack Donnelly (1998) *Human Rights: A New Standard of Civilization? International Affairs* (Royal Institute of International Affairs 1944-) Vol. 74, No. 1 (Jan., 1998), pp. 1-23 (letölthető)

**4. tétel: Normativitás, jog, jogrendszer**

Témakörök:

1. Miben különbözik a jog más normarendszerektől?
2. Hogyan lehet eldönteni, hogy egy jogszabály érvényes és hatályos-e?
3. Milyen jogértelmezési módszereket ismer?
4. Mutassa be az alkotmányos alapintézményeket!

Irodalom:

Kállai Gábor: *A közjog alapjai. Alkotmány – Alaptörvény*. L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2011.

**5. tétel: A politikai gondolkodás főbb történelmi szakaszai**

Témakörök:

1. Milyen kapcsolódási pontok és eltérések vannak a szuverenitás és szerződéselméletek között?
2. Hogyan változik a háborúról és békéről való politikai gondolkodás különböző történelmi korszakokban?
3. Hasonlítsa össze a következő ideológiákat: liberalizmus, konzervativizmus, szocializmus, nacionalizmus!

Irodalom:

Paczolay Péter–Szabó Máté: *A politikatudomány kialakulása. A politikaelmélet története az ókortól a huszadik századig*; Korona, Bp., 1996

Bayer József: *A politikai gondolkodás története*. Osiris, Budapest, 1998.

Ajánlott irodalom

Paczolay Péter – Szabó Máté (vál. és szerk.): *Az egyetemes politikai gondolkodás története. Szöveggyűjtemény*. Rejtjel, 1999.

Boucher, David – Kelly, Paul (eds.): *Political Thinkers. From Socrates to the Present. (second edition)* Oxford University Press, 2009

Heywood, Andrew: *Political Ideologies. An Introduction. (fifth edition)*, Palgrave-Macmillan, 2012

**6. tétel: A nemzetközi jog alapelvei és forrásai**

Témakörök:

1. Milyen közös elemei vannak a nemzetközi szervezetek felépítésének, működésének?
2. Hasonlítsa össze a nemzetközi szervezetek különböző intézményi struktúráját!
3. Értelmezze az emberi jogok nemzetközi védelmét intézmények és jogforrások alapján!
4. Mutassa be a fegyveres konfliktusok jogának főbb jogintézményeit!

Irodalom:

Kardos Gábor – Lattmann Tamás (szerk.): *Nemzetközi jog Budapest, Eötvös, 2010.*

**7. tétel: A nemzetközi kapcsolatok főbb elméletei**

Témakörök:

1. Mit jelent az anarchia a különböző elméletek számára? Mutassa be az anarchia szerepét a realizmusban, a liberalizmusban és a konstruktivizmusban!
2. Vesse össze a realizmusok fajtáit a rendszer, az állam, az anarchia, a versengés és a biztonság fogalomrendszere segítségével!

3. Elemezze, hogy egyes liberális elméletek milyen pontokon jelentenek kihívást a realista tézisekkel szemben! Vizsgálja meg – minimálisan – a wilsoni idealizmust, a demokratikus béke elméletét, és a komplex interdependencia elméletét!
4. Határozza meg a konstruktivista fordulat és kritika főbb elemeit! Ismertesse a konstruktivizmus két főbb irányát! Mutassa be az (állami) identitás és a normák szerepét a konstruktivizmus logikájában!
5. Mutassa be a feminizmus és/vagy a posztstrukturalizmus példáján keresztül, hogy mitől kritikai egy elmélet!

**Irodalom:**

Chris Brown and Kirsten Ainley, *Understanding International Relations 4th edition*, (London: Palgrave Macmillan, 2009)

Egedy Gergely: *Bevezetés a nemzetközi kapcsolatok elméletébe*. Budapest, HVG-Orac, 2007. ELTE

Kiss J. László: *Változó utak a külpolitika elméletében és elemzésében*. Osiris, Budapest, 2008.

**Ajánlott irodalom:**

Az e-IR vonatkozó szócikkek: [www.e-ir.info](http://www.e-ir.info)

Walter Carlsnaes, Thomas Risse and Beth Simmons (szerk.), *Handbook of International Relations, 2nd edition* (London: Sage, 2012)

Scott Burchill et al. (szerk.), *Theories of International Relations 4th edition* (London: Palgrave, 2009)

Dunne, Tim, Milja Kurki és Steve Smith. *International Relations Theories: Discipline and Diversity*. Oxford, 2007.

Romsics Gergely: *A lehetetlen művészete: A klasszikus realizmus tragikus politika-felfogása*. Budapest, Osiris, 2008.

Romsics Gergely: „Etika és diplomácia: az államon innen és túl” in: *Kommentár 2006/3*. 36-54.

Weber, Cynthia: *International Relations Theory. A Critical Introduction*. Taylor & Francis, 2004.

**8. tétel: A nemzetközi viszonyok története a 20. században****Témakörök:**

1. Milyen eltérések és azonosságok jellemzik a Nemzetek Szövetségének és ENSZ-nek a létrejöttét, működését és kríziseit?
2. Hogyan jelent meg és hogyan befolyásolta az önrendelkezés elve az új államok megalakulását?
3. Hogyan és miért bővült a nemzetközi kapcsolatok szereplőinek száma 1945 után (nemzetközi NGO-k, transznacionális vállalatok stb.)

**Irodalom:**

Diószegi István, Harsányi I., Németh I.: *20. századi egyetemes történet 1-3. kötet*. Budapest, Korona, 1999-2001.

Kissinger, Henry: *Diplomácia*. Budapest, 2008. Panem kft.

E. J. Hobsbawm: *A szélsőségek kora* (Pannonica Kiadó, 1998)

**9. tétel: A poszt-bipoláris kor új biztonságpolitikai kihívásai****Témakörök:**

1. Ismertesse, hogy mit értünk a biztonságpolitika tradicionális értelmezésén!
2. Milyen biztonságelméleti keretekben értelmezhető az Európai Unió közös biztonság- és védelempolitikája?
3. Ismertesse a terrorizmus problematikáját, annak történelmi változásait és kortárs arculatát! Fejtse ki (példákkal), hogy milyen tipológiákon keresztül csoportosíthatóak a terrorista szervezetek!
4. Milyen alapvető típusai vannak a nemzetközi migrációnak? Hogyan jelenhetnek meg ezek biztonsági kihívásként? Mennyiben jelent ez az értelmezés kihívást a tradicionális biztonságfogalommal szemben?
5. Ismertesse a legfontosabb környezetvédelmi egyezményeket és azok eredményeit, illetve a környezetváltozás és a biztonságpolitika kapcsolatáról szóló különféle nézeteket!

**Irodalom:**

Stephen M. Walt: *A biztonsági tanulmányok reneszánsza*; Barry Buzan - Ole Waever – Jaap de Wilde: *A biztonsági elemzés új keretei*; Kenneth N. Waltz: *A világpolitika anarchikus struktúrája* In Póti László (szerk.) *Önértelmezés és viták a hidegháború utáni korszakban*, Zrínyi Kiadó, 2006. Barry Buzan. 1997. “Rethinking Security after the Cold War,” *Cooperation and Conflict*, Vol.32(1): 5-28. Letölthető: <http://cac.sagepub.com/content/32/1/5.short>.

**10. tétel: Az európai integráció történetének főbb csomópontjai****Témakörök:**

1. Az európai integráció kezdetei és irányai a II. világháború után.
2. A gazdasági integráció alapjai (a Római Szerződések).
3. Az EGK fejlődése és a fontosabb reformok a hatvanas évektől a kilencvenes évekig.
4. A Maastrichti Szerződés jelentősége, az Amszterdami szerződés reformjai
5. Alkotmányozás, keleti bővítés, és Lisszaboni Szerződés által bevezetett fontosabb változtatások

**Irodalom:**

Arató Krisztina-Koller Boglárka, *Európa utazása, Gondolat, Budapest, 2009.*

Horváth Zoltán: *Kézikönyv az Európai Unióról*. Budapest, 2011.

Horváth Zoltán – Ódor Bálint: *Az Európai Unió szerződéses reformja - Az Unió Lisszabon után*. 2010.

Várnay Ernő – Papp Mónika: *Az Európai Unió joga*. CompLex 2016.

**11. tétel: Az Európai Unió döntéshozatali rendszere és intézményei****Témakörök:**

1. Az intézményrendszer szerkezete, az egyes intézmények viszonyrendszere
2. Az uniós döntéshozatal alapelvei

3. Az uniós jogalkotási eljárások fejlődése és a rendes jogalkotási eljárás
4. Csatlakozás, kilépés módja, folyamata
5. Tagállamok szankcionálása az Unióban
6. Döntéshozatal az uniós külkapcsolatokban
7. Érdekvédelem az uniós döntéshozatalban

*Irodalom:*

Bajtai Péter: *Az uniós külkapcsolati rendszer alapelvei, intézményei és eszközei.* In: Simon Zoltán (szerk.): *Az Európai Unió a világban. Uniós külkapcsolatok a 21. században.* Budapest: L'Harmattan, 2017

Simon Zoltán (szerk.): *Döntéshozatal és jogalkotás az Európai Unióban.* L'Harmattan, 2013

Simon Zoltán: *Érdekvédelem az Európai Unióban.* In: Hajdu Nóra (szerk.): *A lobbijelenség.* Budapest: Napvilág, 2016

Horváth Zoltán: *Kézikönyv az Európai Unióról. Nyolcadik, átdolgozott kiadás.* Budapest, HVG-Orac, 2011

## **12. tétel: Az európai uniós jog sajátosságai**

Témakörök:

1. A közösségi jog forrásai: elsődleges és másodlagos jog
2. Az uniós jog elsőbbsége, a fontosabb kapcsolódó jogesetek
3. Közvetlen hatály, közvetlen alkalmazandóság, közvetett hatály
4. Egyéb általános jogelvek

*Irodalom:*

Horváth Zoltán: *Kézikönyv az Európai Unióról. Nyolcadik, átdolgozott kiadás.* Budapest, HVG-Orac, 2011.

Várnay Ernő – Papp Mónika: *Az Európai Unió joga,* 2016.

## **13. tétel: A horizontális és az ágazati politikák rendszere az Európai Unióban**

Témakörök:

1. A szakpolitikák kialakulása – Hogyan mélyítik az integrációt, érvényesítik a négy szabadság elvét?
2. Kereskedelempolitika és a vámpolitika, az EU a WTO rendszerében
3. A foglalkoztatáspolitikai és a szakképzési politika
4. A pénzügyi politika és a vállalati politika
5. Regionális politika, agrárpolitika és vidékfejlesztés

*Irodalom:*

Buday-Sántha Attila: *Agrár- és vidékpolitika,* 2011. Saldo Kiadó.

Horváth Zoltán: *Kézikönyv az Európai Unióról.* 2011.

Kende Tamás – Szűcs Tamás (szerk.): *Bevezetés az Európai Unió politikáiba.* Budapest, CompLex, 2016.

Kovács Teréz: *Videkfejlesztési politika. Dialóg,* 2012.

Sziklai István (szerk.): *Az Európai Unió szociális politikái. E-jegyzet*

## **VII.) ELTE TáTK NEMZETKÖZI TANULMÁNYOK MESTERKÉPZÉS szakdolgozati követelmények és záróvizsga tételek 2017/18/1-től:**

### **Szakdolgozat követelményei (nemzetközi tanulmányok mesterképzés)**

**Tartalmi követelmények**

**Absztrakt:**

- **terjedelem: 300 (+/- 50) szó**
- **magyar és angol nyelven is**

*Bevezető fejezet*

- a téma megjelölése, a témaválasztás indoklása a szakirodalom tükrében,
- a szakdolgozó témával kapcsolatos hipotézise, kérdése, vagy a vizsgált probléma megfogalmazása
- a feldolgozás módszere,
- a dolgozat felépítésének ismertetése.

*A téma fő- és al-, illetve kiegészítő tagolt elemző kifejtése:*

- a tagolás történhet az egyes kérdéskörök vagy időbeliség szerint,
- vázolja a téma elméleti keretét és értelmezze a feldolgozás során használt fogalmakat
- a szakdolgozat készítőjének alaposan ismernie kell a témára vonatkozó hazai és idegen nyelvű szakirodalmat, ha szükségesnek ítéli, ennek részletes ismertetését ez a fejezet tartalmazza
- a hipotézis megerősítése vagy cáfolata tartozhat a dolgozat fő részébe, de beilleszthető az összefoglalásba is

*Összefoglalás*

- következtetések a hipotézis igazolása vagy cáfolata

- az eddigi kutatási eredményektől való eltérés (vagy azok megerősítése)

#### Formai követelmények

#### **Amennyiben nem felel meg a dolgozat a formai követelményeknek, a dolgozatot nem lehet feltölteni/elfogadni.**

- Tartalomjegyzék (a dolgozat elején)
- A dolgozat belsőtagolása, az egyes fejezetek, alfejezetek stb. számozással való elkülönítése
- Hivatkozások (a lap alján, szöveg közben stb.)
- A dolgozat befejezése után következnek a mellékletek, függelékek, dokumentumok. A téma kifejtésével kapcsolatos, az okfejtés megértéséhez nélkülözhetetlen táblázatokat és ábrákat a dolgozat főszovegében helyezze el. Minden táblázatot és ábrát sorszámmal és címmel kell ellátni, s jelölni szükséges az adatok forrását is.
- A dolgozatot a szerzők neve szerinti betűrendbe szedett irodalomjegyzék zárja. A hivatkozás megjelölésénél kövesse valamelyik akadémiai hagyományt. Sose feledkezzen meg arról, hogy az internetes forrásokat is pontosan kell jelölni.
- 2,5 centiméteres margók
- 1,5-es sortávolság
- 12-es betűméret (Calibri)
- oldalszámozás jobb oldalon alul
- **18 000 (+/- 2000) szó tartalmi rész lábjegyzetekkel együtt, ebben nincs benne az első oldal, a tartalomjegyzék, mellékletek, függelékek, stb.**

### **ZÁRÓVIZSGA tételek (nemzetközi tanulmányok mesterképzés)**

#### ELMÉLETI ALAPOZÓ ÉS SZAKMAI TÖRZS MODUL TÉTELEI (1-12-ig) - mindenkinek kötelező

##### 1. Az alapjogvédelem intézményrendszere a magyar alkotmányos rendszerben

Irodalom:

Halmi Gábor: *Az emberi jogokat védő magyarországi intézmények.* In: Halmi Gábor - Tóth Gábor Attila (szerk.): *Emberi jogok.* Osiris, 2003. 191-251. (Az Alaptörvény változtatásainak figyelembe vételével)

##### 2. Az elnöki és a parlamentáris kormányzati rendszerek

Irodalom:

Giovanni Sartori: *Összehasonlító alkotmánymérnökség.* Akadémiai Kiadó, 2003. 103-234.

##### 3. Politikai ideológiák

Irodalom:

Bayer József: *A politikai gondolkodás története.* Osiris, 1998. 180-250.

Paczolay Péter–Szabó Máté: *A politikatudomány kialakulása. A politikaelmélet története az ókortól a huszadik századig;* Korona, Bp., 1996

##### 4. Az Európai Unió intézményi modellje

Irodalom:

Horváth Zoltán – Ódor Bálint: *Az Európai Unió szerződéses reformja. Az Unió Lisszabon után.* HVG-ORAC, Budapest, 2008. 133-168.

*Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata.*  
<http://eurlex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:C:2010:083:SOM:HU:HTML>

##### 5. Biztonságpolitika

Irodalom:

Stephen M. Walt: *A biztonsági tanulmányok reneszánsza;* Barry Buzan - Ole Waever – Jaap de Wilde: *A biztonsági elemzés új keretei;* Kenneth N. Waltz: *A világpolitika anarchikus struktúrája* In Póti László (szerk.) *Önértelmezés és viták a hidegháború utáni korszakokban,* Zrínyi Kiadó, 2006.

Buzan, B; Waever, O and de Wilde, J (1998). *Security: A New Framework for Analysis.* Boulder, CO: Lynne Rienner. 1. 2. 8. fejezet

Duffield, M (2005) "Getting Savages to Fight Barbarians: Development, Security and the Colonial Present," *Conflict, Security and Development* (2005) 5:2, 141-159.

Doyle, MW (2016) *The politics of global humanitarianism: The responsibility to protect before and after Libya.* *International Politics* 5314-31.

##### 6. A közösségi jogi aktusok rendszere az EU-ban

Irodalom:

Horváth Zoltán – Ódor Bálint: *Az Európai Unió szerződéses reformja. Az Unió Lisszabon után.* HVG-ORAC, Budapest, 2008. 43-68.

##### 7. A nemzetközi kapcsolatok tudományának elméleti fejlődése (Bevezetés a nemzetközi kapcsolatok tudományába): realizmus vs. liberalizmus és a neo-neo vita

Irodalom:

Hollis, Martin – Steve Smith: *Explaining and Understanding International Relations*. Oxford, OUP, 1983. Ch.s 1- 2.

## 8. A nemzetközi kapcsolatok elméletének 1989 utáni fordulata: Mi újat hozott a konstruktivizmus?

Irodalom:

Jeffrey T. Checkel (1998): *The Constructivist Turn in International Relations Theory (Review Article)*. *World Politics*, 50: 2, 324-348.

Jutta Weldes(1996): *Constructing National Interests*. *European Journal of International Relations* 2 no. 3, 275-318.

## 9. Mit jelent a kritikai elmélet a nemzetközi kapcsolatokban? Állam-, szuverenitás-, hatalom és biztonságfogalom-kritikák. A biztonság fogalmának átalakulása a hidegháború után

Irodalom:

Booth, Ken (1999) "Three Tyrannies" in Dunne, Tim and Wheeler, Nicholas J. (eds.) *Human Rights in Global Politics*, (Cambridge: Cambridge University Press), 31-70. Nicholas Onuf, Frank F. Klink: *Anarchy, Authority, Rule*. *International Studies Quarterly*, 1989, 2: 149-173

## 10. Külpolitikai elemzés módszertana, (Foreign Policy Analysis), és a külpolitikai döntéshozatal modelljei.

Irodalom:

Allison, Graham T., 1971. *Essence of Decision: Explaining the Cuban Missile Crisis*, 1ed. Little Brown; Kiss J. László, 2009. *Változó utak a külpolitika elméletében és elemzésében*. Budapest: Osiris

## 11. Az Európai Unió kizárólagos hatáskörébe tartozó politikák

Irodalom:

Horváth Zoltán – Ódor Bálint: *Az Európai Unió szerződéses reformja. Az Unió Lisszabon után*. HVG-ORAC, Budapest, 2008. 196-222.

## 12. Globalizáció, globális problémák

Irodalom:

*Globalizáció és kapitalizmus*. Szerk. Balázs Zoltán és Szilágyi Katalin. Budapest: Századvég, 2007. Xavier Sala-i-Martin és M. Bordo - B. Eichengreen tanulmányai

## A nemzetközi tanulmányok mesterszak „Európai fejlesztéspolitika” specializáció tételei (1-10-ig):

### 1. Az Unión belüli és kívülről érkező migráció szabályozása

Kötelező irodalom:

Horváth Zoltán: *Kézikönyv az Európai Unióról*. 2011.

Kende Tamás-Szűcs Tamás (szerk.): *Bevezetés az Európai Unió politikáiba*. CompLex, 2016.

Tarrósy István - Glied Viktor - Vörös Zoltán (szerk.): *Migrációs tendenciák napjainkban*. Publika, 2014.

### 2. A belső piac szabályozása, a négy alapszabadság

Kötelező irodalom:

Horváth Zoltán: *Kézikönyv az Európai Unióról*. 2011.

Várnay Ernő – Papp Mónika: *Az Európai Unió joga*. 2016.

### 3. A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség

Kötelező irodalom:

Horváth Zoltán: *Kézikönyv az Európai Unióról*. 2011.

Kende Tamás - Szűcs Tamás (szerk.): *Bevezetés az Európai Unió politikáiba*. CompLex, 2016.

Czigler Dezső Tamás — Horváthy Balázs: *A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség jogforrásainak feltárása*. *Jog, Állam, Politika* 3(2) pp. 3-25. (2011)

Czigler Dezső Tamás, Horváthy Balázs: *A szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésén alapuló térség joggyakorlata és intézményei*. *Jog, Állam, Politika* 3:(3) pp. 3-26. (2011)

### 4. A regionális politika, a kohéziós politika és ezek elhatárolása a nemzetközi fejlesztéspolitikától

Kötelező irodalom:

Kende Tamás-Szűcs Tamás (szerk.): *Bevezetés az Európai Unió politikáiba*. CompLex, 2016.

Horváth Zoltán: *Kézikönyv az Európai Unióról*. 2011.

Paragi Beáta - Szent-Iványi Balázs - Vári Sára: *Nemzetközi fejlesztési segítyezés*. Budapest: TeIT könyvek. 2007.

Kovács Teréz: *Vidékfejlesztési politika*. Dialóg, 2012.

Buday-Sántha Attila: *Agrár- és vidékpolitika*, 2011. Saldo Kiadó.

### 5. A foglalkoztatáspolitiká

Kötelező irodalom:

Horváth Zoltán: *Kézikönyv az Európai Unióról*. 2011.

Kende Tamás-Szűcs Tamás (szerk.): *Bevezetés az Európai Unió politikáiba*. CompLex, 2016.

Horváth Zoltán – Ódor Bálint: *Az Európai Unió szerződéses reformja. Az Unió Lisszabon után*. HVG-ORAC, Budapest, 2010.

**6. Az Európai Unió szociális dimenziója**

*Kötelező irodalom:*

Horváth Zoltán: *Kézikönyv az Európai Unióról*. 2011.

Székely István (szerk.): *Az Európai Unió szociális politikái. E-jegyzet*, 2016

Kende Tamás – Szűcs Tamás (szerk.): *Bevezetés az Európai Unió politikáiba*. Budapest, *CompLex*, 2016.

**7. Az agrárpolitika alapjai és intézményei, agrártámogatási rendszer**

*Kötelező irodalom:*

Kende Tamás – Szűcs Tamás (szerk.): *Bevezetés az Európai Unió politikáiba*. Budapest, *CompLex*, 2016.

Horváth Zoltán: *Kézikönyv az Európai Unióról*. 2011.

Buday-Sántha Attila: *Agrár- és vidékpolitika*, 2011. Saldo Kiadó.

**8. Az Európai Unió külkapcsolati politikáinak rendszere**

*Kötelező irodalom:*

Balázs Péter: *Az Európai Unió külpolitikája*. Budapest: *Wolters Kluwer*, 2016

Simon Zoltán (szerk.): *Az Európai Unió a világban. Uniós külkapcsolatok a 21. században*. Budapest: *L'Harmattan*, 2017.

**9. Az Európai Unió nemzetközi fejlesztéspolitikája**

*Kötelező irodalom:*

Balázs Péter: *Az Európai Unió külpolitikája*. Budapest: *Wolters Kluwer*, 2016

Simon Zoltán (szerk.): *Az Európai Unió a világban. Uniós külkapcsolatok a 21. században*. Budapest: *L'Harmattan*, 2017.

Paragi Beáta - Szent-Iványi Balázs - Vári Sára: *Nemzetközi fejlesztési segítyezés*. Budapest: *TéTT könyvek*, 2007.

**10. Az Európai Unió nemzetközi kereskedelempolitikája**

*Kötelező irodalom:*

Balázs Péter: *Az Európai Unió külpolitikája*. Budapest: *Wolters Kluwer*, 2016

Simon Zoltán (szerk.): *Az Európai Unió a világban. Uniós külkapcsolatok a 21. században*. Budapest: *L'Harmattan*, 2017.

Kende Tamás - Szűcs Tamás (szerk.): *Bevezetés az Európai Unió politikáiba*. *CompLex*, 2016.

**A nemzetközi tanulmányok mesterszak „nemzetközi emberi jogok” specializáció tételei (1-14-ig):****1. A szociális jogok köre, kialakulása, természete**

*Irodalom:* Takács Albert: *Szociális jogok*. In: *Halmi Gábor – Tóth Gábor Attila (szerk.): Emberi jogok*. Budapest,

*Osiris* 2003. 791-854. illetve Kardos Gábor: *Üres kegyelbő? A szociális jogok nemzetközi védelmének egyes kérdései*. *Gondolat Kiadói Kör*, Budapest, 2003., *Halmi – Jubász – Majtényi – Salát: Nemzetközi emberi jogok (E-olvasókönyv) XIV. fejezet*

**2. Kisebbségi jogok a nemzetközi és a magyarországi szabályozásban**

*Irodalom:* Kardos Gábor: *Kisebbségek: Konfliktusok és garanciák*. Budapest, *Gondolat*, 2007. 72-111. *Majtényi Balázs: Mi lesz veled "bezzeggyerek"? Változóban a kisebbségi jogi szabályozás*, *Fundamentum*, 2005/3. 109-120., *Halmi – Jubász – Majtényi – Salát: Nemzetközi emberi jogok (E-olvasókönyv) IV. fejezet*

**3. A választójog és a népszavazás**

*Irodalom:* Papp Imre: *A politikai részvételi jogok*. In: *Halmi Gábor – Tóth Gábor Attila (szerk.): Emberi jogok*. *Osiris*, Budapest, 2003. 737-790, *Halmi – Jubász – Majtényi – Salát: Nemzetközi emberi jogok (E-olvasókönyv) VIII. fejezet + Az Alaptörvény által hozott változások*.

**4. Az emberi méltósághoz és az élethez való jog**

*Irodalom:* Tóth Gábor Attila: *Az emberi méltósághoz való jog és az élethez való jog*. In: *Halmi Gábor – Tóth Gábor Attila (szerk.): Emberi jogok*. *Osiris*, Budapest, 2003. 255-361. *Halmi – Jubász – Majtényi – Salát: Nemzetközi emberi jogok (E-olvasókönyv) I. fejezet*

**5. A magyar bírósági szervezetrendszer és a bíróságok személyi állományának kiválasztása**

*Irodalom:* Fleck Zoltán: *Bíróságok mérlegen*. I. *Pallas Kiadó*, 2008. 11-49. *Az átalakulásról javasolt a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény [http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy\\_doc.cgi?docid=A1100161.TV](http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100161.TV) kül. 62-65., 76., 103. §§*

**6. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának eljárása, jogalkalmazási gyakorlata**

*Irodalom:* Kardos Gábor: *Az emberi jogokat védő nemzetközi jogi intézmények*. In: *Halmi Gábor – Tóth Gábor*

*Attila (szerk.): Emberi jogok*. *Osiris*, Budapest, 2003. 137-173. *A 14. kiegészítő jegyzőkönyv változásai az eljárásrendben, kül. 26-31. cikkek és 35. cikk (3)b. [http://www.echr.coe.int/NR/rdonlyres/01BD2C9F-96C5-4AC7-A4F6389A89ACEF24/0/HUN\\_CONV.pdf](http://www.echr.coe.int/NR/rdonlyres/01BD2C9F-96C5-4AC7-A4F6389A89ACEF24/0/HUN_CONV.pdf)*

**7. A magyar és az uniós állampolgárság szabályai**

*Irodalom:* Tóth Judit: *Státuszjogok*. *Lucidus*, Budapest, 2004. 31-92., 289-303. *Körtvélyesi Zsolt: Az*



„egységes magyar nemzet” és az állampolgárság <http://www.fundamentum.hu/sites/default/files/11-2-03.pdf>

+ Alaptörvény által hozott változások.

## 8. A kommunikációs jogok

Irodalom: Halmai Gábor: *A véleménynyilvánítás szabadsága. A gyülekezés és az egyesülés szabadsága.* In: Halmai Gábor – Tóth Gábor Attila (szerk.): *Emberi jogok.* Osiris, Budapest, 2003. 423-525. Halmai – Jubász – Majtényi – Salát: *Nemzetközi emberi Jogok (E-olvasókönyv) V. fejezet*

## 9. Egyenlő bánásmód és esélyegyenlőség az alkotmánybírói gyakorlat és az esélyegyenlőségi törvény alkalmazásában

Irodalom: Balogh Lídia – Kádár András Kristóf – Majtényi Balázs -. Pap András László: *Antidiszkriminációs és esélyegyenlőségi alapismeretek.* Budapest: L'Harmattan, 2010., Halmai – Jubász – Majtényi – Salát: *Nemzetközi emberi Jogok (E-olvasókönyv) II. fejezet*

## 10. A menekültek jogállása

Irodalom: Mink Júlia, *Nemzetközi menekültügy in Kardos Gábor – Lattmann Tamás (szerk.): Nemzetközi jog, Eötvös, Budapest, 2010,*

Halmai – Jubász – Majtényi – Salát: *Nemzetközi emberi Jogok (E-olvasókönyv) XII. fejezet*

KAPONYI ERZSÉBET, *A KÖZÖS EURÓPAI MENEKÜLTÜGYI RENDSZER ÉS AZ ALAPVETŐ JOGOK VÉDELME,* Pro Publico Bono Online, Támop Speciál, 2011

<http://www.propublicobono.hu/pdf/Kaponyi%20Erzs%20A9bet%20K%20B6z%20B6s%20Eur%20B3pai%20Menek%20BCI%20BCgy%20Rendszer%20CEAS%20final%20rev.pdf>

Gábor Gyulai, *The Luxembourg Court: Conductor for a Disharmonious Orchestra? Mapping the national impact of the four initial asylum-related judgments of the EU Court of Justice,* 2012, <http://belsinki.hu/wp-content/uploads/The-Luxembourg-Court-06-04-2012-final.pdf>

## 11. A tulajdonhoz való jog

Irodalom: Sonnevend Pál: *A tulajdonhoz való jog.* In: Halmai Gábor – Tóth Gábor Attila (szerk.): *Emberi jogok.* Osiris, Budapest, 2003. 637-668., Halmai – Jubász – Majtényi – Salát: *Nemzetközi emberi Jogok (E-olvasókönyv) XI. fejezet*

## 12. A személyi szabadsághoz való jog és a tisztességes eljárás követelményei az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatában

Irodalom: Róth Erika: *Eljárási jogok.* In: Halmai Gábor – Tóth Gábor Attila (szerk.): *Emberi jogok.* Osiris, Budapest, 2003, 137-173., Tóth Gábor Attila: *Túl a szövegen - Értekezés a magyar alkotmányról,* Budapest, Osiris, 2009, *személyi szabadsághoz való joggal (habeas corpus) foglalkozó részek/* Halmai – Jubász – Majtényi

– Salát: *Nemzetközi emberi Jogok (E-olvasókönyv) X. fejezet*

## 13. A nemzetközi humanitárius jog és az emberi jogok

Irodalom: Kardos Gábor – Lattmann Tamás (szerk.): *Nemzetközi jog, Eötvös, Budapest, 2010. tankönyv nemzetközi humanitárius jog fejezete, Fegyveres konfliktusok és az emberi jogok. Miért nehéz kérdés? In: Elspeth Guild: Mikor bűncselekmény a háború? Biztonság és európai emberi jogok: az egyéni jogok védelme szükséghelyzet és fegyveres összeütközés idején (Föld-rész Könyvek), Budapest: L'Harmattan, 2009. 7-22. Halmai – Jubász – Majtényi – Salát: *Nemzetközi emberi Jogok (E-olvasókönyv) X. fejezet 1048-1066.**

(Halmai – Jubász – Majtényi – Salát: *Nemzetközi emberi Jogok E-olvasókönyvet az Európai Tanulmányok Tanszék elektronikus formában a hallgatók rendelkezésére bocsátja.)*

## 14. Vallásszabadság

Irodalom: Halmai – Jubász – Majtényi – Salát: *Nemzetközi emberi Jogok (E-olvasókönyv) IX. fejezet, 721-760. John Locke: Levél a vallási türelemről (pl. Akadémia Kiadó, Budapest 1982)*

John Stuart Mill, *A szabadságról, 2. fejezet (pl. in John Stuart Mill, A szabadságról – Haszonelvűség, Magyar Helikon, 1980) Jefferson's Wall of Separation Letter,*<http://www.usconstitution.net/jeffvall.html>

Köbel Szilvia, *A köztisztviselői eskü és a lelkiismereti szabadság.* *Fundamentum, 2009/4,* <http://www.fundamentum.hu/sites/default/files/09-4-07.pdf>

Sajó András, *A kisegyház mint alkotmányjogi képtelenség.* *Fundamentum, 1999/2.* <http://www.fundamentum.hu/sites/default/files/99-2-06.pdf>

Schanda Balázs, *Fejkendőviselés az iskolában,* *Fundamentum 2004/2.* <http://www.fundamentum.hu/sites/default/files/04-2-10.pdf>

*A Velencei Bizottság véleménye az új magyar egyházügyi törvényről:* [http://www.venice.coe.int/docs/2012/CDL-AD\(2012\)004-e.pdf](http://www.venice.coe.int/docs/2012/CDL-AD(2012)004-e.pdf)

**VIII.) ELTE TáTK SURVEY STATISZTIKA MESTERKÉPZÉS záróvizsga követelmények és záróvizsga tételek 2017/18/1-től:**

**ELTE SZMSZ II. kötet Hallgatói Követelményrendszer módosítása  
457/D. §**

REGI	ÚJ
(6) Kisebbségpolitika, kulturális antropológia, survey statisztika és humánökológia mesterképzési szakon ...	(6) Kisebbségpolitika, kulturális antropológia, <del>survey statisztika</del> és humánökológia mesterképzési szakon  <b>ÚJ BEKEZDÉS</b> Survey statisztika mesterképzési szakon a) a záróvizsga az alábbi két részből áll: aa) a hallgató a záróvizsga-bizottság előtt megvédi dolgozatát az opponensi bírálattal szemben, és válaszol a dolgozattal kapcsolatos, valamint a választott téma széleskörű ismeretéről tájékozódó kérdésekre; ab) a hallgató az elmélet és alkalmazás témaköréből egy-egy tételről számol be. A tételek kidolgozására a záróvizsga-bizottság a hallgató számára előzetes felkészülési lehetőséget biztosít; ac) a záróvizsga-bizottság külön értékeli a védést és a tételekre adott választ, mindhárom esetben ötfokozatú érdemjeggyel; b) a záróvizsga érdemjegye a szakdolgozat, a védés és az elméleti kérdésekre adott négy jegy súlyozott számtani átlaga, két tizedes jegyre számolva, ahol a szakdolgozat és a védés érdemjegye egyaránt 1-es, az elméleti kérdésekre adott jegy 0,5-ös súllyal szerepel; c) az oklevél minősítése megegyezik a záróvizsga érdemjegyével.

**ZÁRÓVIZSGA tételek (survey statisztika mesterképzés)**

*A tételek két blokkból (A és B) állnak. A záróvizsgáló mindkét blokkból hűz 1-1 tételt.*

**A) Elmélet**

1. Vektorok, vektorterek, lineáris függés és függetlenség, generátorrendszerek, független rendszerek, bázisok.
2. Nagy számok törvényei, centrális határeloszlástétel. Maximum likelihood módszer. Pontbecslések és tulajdonságaik.
3. Konfidencia-intervallum a valószínűsége és a normális eloszlás paramétereire. Hipotézisvizsgálat általában. u-, Student t- és F-próba. A khi négyzet-próba alkalmazásai
4. Lineáris modell, legkisebb négyzetek módszere
5. Szórásanalízis: egyszeres/többszörös osztályozás
6. A kétdimenziós normális eloszlás, feltételes eloszlások. A többdimenziós normális eloszlás, a paraméterek maximum likelihood becslése, a többdimenziós z- és t-próba
7. Többdimenziós regresszió- és variancia-analízis
8. Mátrixok szinguláris felbontása, spektrálfelbontása és ennek kapcsolata a dimenziócsökkentő statisztikai eljárásokkal. A főkomponens-analízis, faktor-analízis, kanonikus korrelációs számítás, a diszkriminancia-analízis, többdimenziós skálázás.
9. Többdimenziós kontingencia táblák struktúrája, függetlenség, feltételes függetlenség, esélyhányadosok. Loglineáris modellek értelmezése és alkalmazása
10. Adatbányászati eljárások nagy adatbázisoknál. Klasszifikációs és klaszter eljárások (Naive Bayes modell, döntési fák, klaszterelemzés). Szövegbányászat.
11. A hálózatelemzés alapfogalmai, hálózati adatok reprezentációja, típusai.
12. Egy- és többlépcsős mintavételi tervek. Bekerülési valószínűségek, Horvitz-Thompson súlyok különféle mintavételi terveknél. Mintavétel megvalósítása (SPSS, Stata vagy R segítségével)
13. Az empirikus társadalomkutatás és a matematikai statisztika története (piackutatás, statisztika-történet, mintavételi eljárások, adatgyűjtési módok), intézményi fejlődés.

**B) Alkalmazás**

1. A kutatás tervezési folyamata, szükséges módszertan kiválasztásának feltételei, kvalitatív és kvantitatív módszerek megbízhatósága és érvényessége.

2. Mi a kutatási probléma, hogyan függ össze a tudományos vagy üzleti problémákkal. Célcsoport/célpopuláció meghatározása – ebből következmények a mintára. Operacionalizálás, kérdőív szerkesztési megfontolások.
3. Total Survey Error és összetevői. Webes survey-k mintavételi szempontból. A válaszhiány kezelése a véleménykutatásban súlyozással és imputálással
4. A hálózatelemzés társadalomtudományi és üzleti alkalmazási területei.
5. Az adatbányászat/adattudomány társadalomtudományi és üzleti alkalmazási területei.
6. Statisztikai programcsomagok összevetése: a Stata az SPSS és az R összehasonlítása, előnyök/hátrányok
7. Elérhető adatforrások rendszere (Eurostat, KSH, MNB, kutatóintézetek). Adatgyűjtési technikák, eljárások, működési szabályok, elérhető adatok köre, jellemzői
8. Piackutató vállalat struktúrája, munkamegosztás. Ajánlatadás, ügyféligények begyűjtésének módja, brief készítése, értő olvasása.
9. Jellemző eltérések a kutatás megvalósításában panel-, tracking-, ad hoc, kvalitatív módszertanok esetében. Szükséges előkészítő eszközök az egyes kutatási megoldások során. Érvényességi feltételek.
10. Termékkutatások jellemzői, módszerei (U&A, termék-, ár-, koncepció-, reklámkutatás).
11. Szolgáltatási termékek és média kutatási módszerei és eltérései (célcsoport meghatározás, technikák, conjoint, termékfejlesztés)
12. Kereskedelmi kutatások (kiskereskedelmi panel, háztartáspanel, telephelykutatás, kísért interjú, bejárású útvonalak) jellemzői, feltételei, keretei

### Irodalmak az egyes tételhez

#### A) ELMÉLET

1. Vektorok, vektorterek, lineáris függés és függetlenség, generátorrendszerek, független rendszerek, bázisok.  
Mezei István, Faragó István, Simon Péter: BEVEZETÉS AZ ANALÍZISBE (Eötvös Loránd Tudományegyetem, Alkalmazott Analízis és Számításmatematikai Tanszék)  
Halmos, Paul R.: Véges dimenziós vektorterek (Műszaki, 1984, Bp.)  
Freud Róbert: Lineáris algebra (ELTE Eötvös Kiadó, 2001, Bp.)
2. Nagy számok törvényei, centrális határeloszlástétel. Maximum likelihood módszer. Pontbecslések és tulajdonságaik.  
Bolla M.- Krámlí A.: Statisztikai következtetések elmélete 1-3. fejezetek (Typotex, 2005)  
Korpás A.: Általános Statisztika 1 (Nemzeti tankönyvkiadó, 1996)
3. Konfidencia-intervallum a valószínűsrege és a normális eloszlás paramétereire. Hipotézisvizsgálat általában. u-, Student t- és F-próba. A khi négyzet-próba alkalmazásai  
Bolla M.- Krámlí A.: Statisztikai következtetések elmélete 3-4. fejezetek (Typotex, 2005)
4. Lineáris modell, legkisebb négyzetek módszere  
Bolla M.- Krámlí A.: Statisztikai következtetések elmélete 6. fejezetek (Typotex, 2005)
5. Szórás elemzés: egyszeres/többszörös osztályozás  
Bolla M.- Krámlí A.: Statisztikai következtetések elmélete 7. fejezetek (Typotex, 2005)
6. A kétdimenziós normális eloszlás, feltételes eloszlások. A többdimenziós normális eloszlás, a paraméterek maximum likelihood becslése, a többdimenziós z- és t-próba  
Bolla M.- Krámlí A.: Statisztikai következtetések elmélete 5. fejezetek (Typotex, 2005)
7. Többdimenziós regresszió- és variancia-analízis  
Bolla M.- Krámlí A.: Statisztikai következtetések elmélete 6. fejezetek (Typotex, 2005)
8. Mátrixok szinguláris felbontása, spektrálfelbontása és ennek kapcsolata a dimenziócsökkentő statisztikai eljárásokkal. A főkomponens-analízis, faktor-analízis, kanonikus korrelációs számítás, a diszkriminancia-analízis, többdimenziós skálázás.  
Bolla M.- Krámlí A.: Statisztikai következtetések elmélete 6-7 fejezetek (Typotex, 2005)
9. Többdimenziós kontingencia táblák struktúrája, függetlenség, feltételes függetlenség, esélyhányadosok. Loglineáris modellek értelmezése és alkalmazása  
Bolla M.- Krámlí A.: Statisztikai következtetések elmélete 7 fejezetek (Typotex, 2005)  
Rudas Tamás: Kontingencia táblák elemzése, Nemzeti Tankönyvkiadó, 1993.  
Rudas Tamás: (1998) Odds ratios in the Analysis of Contingency Tables Sage Publ., Thousand Oaks. CA.
10. Adatbányászati eljárások nagy adatbázisoknál. Klasszifikációs és klaszter eljárások (Naive Bayes modell, döntési fák, klaszterelemzés). Szövegbányászat.  
Dr. Bodon Ferenc, Adatbányászati algoritmusok, BME jegyzet.  
Bramer, M. (2007). Principles of data mining. London.: Springer.  
Friedman, J., Hastie, T. and Tibshirani, R. (2008). The elements of statistical learning. New York: Springer series in statistics.
11. A hálózatelemzés alapfogalmai, hálózati adatok reprezentációja, típusai.  
Hanneman, Robert A. and Mark Riddle. 2005. Introduction to social network methods. Riverside, CA: University of California, Riverside
12. Egy- és többlépcsős mintavételi tervek. Bekerülési valószínűségek, Horvitz-Thompson súlyok különféle mintavételi terveknél. Mintavétel megvalósítása (SPSS, Stata vagy R segítségével)  
Levy, Lemeshow: Sampling of populations. Wiley, 1999. Part 1-2.  
Stata survey data reference manual. Release 13. Stata Press, Texas, 2013.

13. Az empirikus társadalomkutatás és a matematikai statisztika története (piackutatás, statisztika-történet, mintavételi eljárások, adatgyűjtési módok), intézményi fejlődés.  
Csahók István, Dr. - Nyitrai Ferencné dr.: Fejezetek a magyar statisztikai tudományos gondolkodás történetéből. KSH Könyvtár és Dokumentációs Szolgálat, 2000  
Stephen E. Fienberg: A Brief History of Statistics in Three and One-Half Chapters: A Review Essay. Statistical Science Vol. 7, No. 2 (May, 1992), pp. 208-225

## B) ALKALMAZÁS

- A kutatás tervezési folyamata, szükséges módszertan kiválasztásának feltételei, kvalitatív és kvantitatív módszerek megbízhatósága és érvényessége.  
Rudas Tamás: Közvélemény-kutatás. Értelmezés és kritika, 2006. Corvina  
Síklaki István (2006) Vélemények mélyén. Budapest: Kossuth Kiadó.
- Mi a kutatási probléma, hogyan függ össze a tudományos vagy üzleti problémákkal. Célcsoport/célpopuláció meghatározása – ebből következmények a mintára. Operacionalizálás, kérdőív szerkesztési megfontolások.  
Hoffmann-Kozák-Veres: Piackutatás, 2000 1 és 3. fejezet
- Total Survey Error és összetevői. Webes survey-k mintavételi szempontból. A válaszhiány kezelése a véleménykutatásban súlyozással és imputálással  
Mick P. Couper: Web Surveys: A Review of Issues and Approaches (Public Opinion Quarterly., vol. 64/464-494.o.) – AAPOR Report on Online Panels (Public Opinion Quarterly., vol.74/711-781.o., 2010.  
Meyers, L.S. - Gamst, G.C. - Guarino, A.J. : Applied Multivariate Research. Sage, 2006. 2-3A fejezetek
- A hálózatelemzés társadalomtudományi és üzleti alkalmazási területei.  
Szántó - Tóth: A társadalmi hálózatok elemzése. Tardos Róbert: Kapcsolathálózati megközelítés: új paradigma?  
Bonchi, Francesco, et al. "Social network analysis and mining for business applications." ACM Transactions on Intelligent Systems and Technology (TIIST) 2.3 (2011): 22.  
Sapountzi, Androniki, and Kostas E. Psannis. "Social networking data analysis tools & challenges." Future Generation Computer Systems (2016).
- Az adatbányászat/adattudomány társadalomtudományi és üzleti alkalmazási területei.  
Csepeli György, Síklaki István, Rudas Tamás, Nagyfi Richárd: Üzleti és közpolitikai alkalmazások, marketing, adatbányászat, szociális intelligencia. Eötvös Loránd Tudományegyetem, Társadalomtudományi Kar, 2012 Digitális Tankönyvtár  
Provost, Foster, and Tom Fawcett. Data Science for Business: What you need to know about data mining and data-analytic thinking. " O'Reilly Media, Inc.", 2013. 1. és 13. fejezet
- Statisztikai programcsomagok összevetése: a Stata az SPSS és az R összehasonlítása, előnyök/hátrányok  
Adler: R in a Nutshell. O'Reilly, 2012. Elektronikus jegyzet. – SPSS 16.0, Command Syntax reference  
Ch. F. Baum: Az Introduction to Stata Programming. Stata Press, 2009.  
Mitchell, M. N. (2005). Strategically using General Purpose Statistics Packages: A Look at Stata, SAS and SPSS (Technical Report Series, Report Number 1, Version Number 1). Statistical Consulting Group: UCLA Academic Technology Services.
- Elérhető adatforrások rendszere (Eurostat, KSH, MNB, kutatóintézetek). Adatgyűjtési technikák, eljárások, működési szabályok, elérhető adatok köre, jellemzői  
Eurostat, KSH honlapján fellelhető adatok ismerete  
ESS Report (legfrissebb éves)  
288/2009. (XII. 15.) Korm. rendelet az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program adatgyűjtéseiről és adatátvételeiről (hatályos változat)  
2016. évi CLV. törvény a hivatalos statisztikáról  
2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról  
1995. évi CXIX. törvény a kutatás és a közvetlen üzletszerzés célját szolgáló név- és lakcímadatok kezeléséről
- Piackutató vállalat struktúrája, munkamegosztás. Ajánlatadás, ügyféligények begyűjtésének módja, brief készítése, értő olvasása.  
Hoffmann-Kozák-Veres: Piackutatás, 2000 1, 13, 14. fejezet  
Farris-Bendle-Pfeifer-Reibstein: Marketingmérések, Scolar 2008  
Scipione: A piackutatás gyakorlata, Springer Hungarica, 1994
- Jellemző eltérések a kutatás megvalósításában panel-, tracking-, ad hoc, kvalitatív módszertanok esetében. Szükséges előkészítő eszközök az egyes kutatási megoldások során. Érvényességi feltételek.  
Hoffmann-Kozák-Veres: Piackutatás, 2000 4-5. fejezet  
Scipione: A piackutatás gyakorlata, Springer Hungarica, 1994
- Termékkutatások jellemzői, módszerei (U&A, termék-, ár-, koncepció-, reklámkutatás).  
Hoffmann-Kozák-Veres: Piackutatás, 2000 6. fejezet  
Farris-Bendle-Pfeifer-Reibstein: Marketingmérések, Scolar 2008  
Scipione: A piackutatás gyakorlata, Springer Hungarica, 1994
- Szolgáltatási termékek és média kutatási módszerei és eltérései (célcsoport meghatározás, technikák, conjoint, termékfejlesztés)

- Hoffmann-Kozák-Veres: Piackutatás, 2000 7. fejezet  
Incze-Pénzes: A reklám helye 2.0, 2006 5. fejezet (173-190), Szó-mi-szó, szótár (313-326)  
Scipione: A piackutatás gyakorlata, Springer Hungarica, 1994
12. Kereskedelmi kutatások (kiskereskedelmi panel, háztartáspanel, telephelykutatás, kísárt interjú, bejárasi útvonalak)  
jellemzői, feltételei, keretei  
Hoffmann-Kozák-Veres: Piackutatás, 2000 8. fejezet  
Scipione: A piackutatás gyakorlata, Springer Hungarica, 1994